

Nationella minoriteter och minoritetsspråk

Minoritetspolitikens
utveckling år 2021

Utgivningsår: 2022

Länsstyrelsen Stockholm, rapport 2022:11

ISBN: 978-91-7937-160-9

Rapporten går att ladda ner digitalt från www.minoritet.se

Tfn: 010-223 10 00

Besök vår webbplats www.minoritet.se

Förord

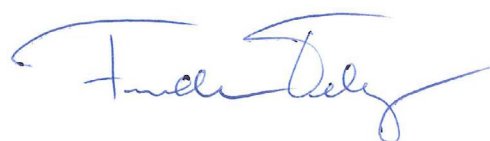
Denna rapport är en samlad redovisning av uppdrag i Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametingets regleringsbrev 2021 om att följa upp och analysera utvecklingen inom det minoritetspolitiska målets delområden; diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

Representanter för judiska, romska, sverigefinska och tornedalska organisationer samt Sametingets språknämnd har bidragit med synpunkter och inspel under rapportskrivandet.

Stockholm och Giron den 6 april 2022

Åsa Ryding
Länsstyrelsen i Stockholms län

Fredrik Österling
Sametinget

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Uppdrag.....	6
Uppföljning 2021	6
Rapportens disposition.....	7
Minoritetspolitikens utveckling på kommunal och regional nivå	9
Sammanfattande iakttagelser	9
Delområde diskriminering och utsatthet.....	11
Delområde inflytande och delaktighet	14
Delområde språk och kulturell identitet.....	17
Kommuners och regioners mål och riktlinjer	22
Länsstyrelsernas tillämpning av minoritetslagen	25
Länsstyrelsen och Sametingets uppdrag och resultat	30
Länsstyrelsen och Sametingets gemensamma uppdrag	30
Länsstyrelsens uppdrag.....	39
Sametingets uppdrag.....	43
Myndigheters uppdrag och insatser	52
Bilagor	60
Bilaga 1 – Metod och kunskapsunderlag	61
Bilaga 2 – Tabeller.....	63
Bilaga 3 – Redovisning av statsbidrag till kommuner och regioner	75
Bilaga 4 – Enkät till kommuner och regioner.....	78
Bilaga 5 – Enkät till länsstyrelser.....	92

Sammanfattning

Länsstyrelsen och Sametinget har regeringens uppdrag att följa upp minoritetspolitikens utveckling årligen. Denna rapport syftar till att ge en samlad och övergripande bild av utvecklingen under 2021.

Det övergripande målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. I rapporten konstateras att målet är långt ifrån uppnått och att coronapandemin begränsat utvecklingen inom politikområdet. En rad insatser har ändå kunnat genomföras på kommunal och regional nivå. Flera myndigheters minoritetspolitiska uppdrag och insatser har också fått genomslag i kommunerna.

Civilsamhällets förutsättningar till inflytande har förändrats till följd av att fysiska möten och aktiviteter begränsats och av att organisationerna, främst på lokal nivå, har förlorat medlemmar. På nationell nivå har digitaliseringen dock delvis gynnat riksorganisationernas medverkan i samråd med uppföljningsmyndigheterna och andra statliga myndigheter.

Bedömningen är att det krävs insatser på alla samhällsnivåer för att arbetet inom politikområdet ska växlas upp ytterligare. Förslagen i budgetpropositionen för 2022 om åtgärder inom alla tre delområden kommer sannolikt bidra till att utvecklingen får förnyad fart. Ytterligare insatser behövs dock för att säkerställa återstart och långsiktighet inom delområdet språk och kultur.

Länsstyrelsen och Sametinget

Coronapandemin har även påverkat uppföljningsmyndigheterna avseende innehåll och organisering under verksamhetsåret 2021. Myndigheternas främsta prioritering har varit en fortsatt utveckling av den digitala informationssatsningen samt en översyn av nuvarande uppföljning av minoritetspolitiken. Digitaliseringen har resulterat i en bredare och effektivare kunskapsspridning och kommer att vara en fortsatt del i myndigheternas verksamhet framöver. Utifrån resultaten av översynen 2021 kommer en uppföljningsmodell att utvecklas och konkretiseras under våren 2022.

Uppföljningsmyndigheternas höjda anslag från 2022 kommer att medföra utökade möjligheter för myndigheterna att vidareutveckla arbetssätt och metoder för myndigheternas uppdrag att kunskapshöja, samordna och följa upp den nationella minoritetspolitiken.

Inledning

Uppdrag

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget (uppföljningsmyndigheterna) har regeringens uppdrag att årligen redovisa utvecklingen inom det minoritetspolitiska målets tre delområden; diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

Av regleringsbrevens framgår att uppföljningsmyndigheterna även ska redovisa:

- Hur medel från anslaget 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter under utgiftsområde 1 Rikets styrelse har använts och bedöma det fortsatta behovet av medel.
- Hur myndigheterna har följt och utvärderat förvaltningsmyndigheters tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Genomförda stödjande, samordnande insatser och kunskapshöjande insatser som gjorts och behovet av ytterligare insatser.

Eventuella skillnader vad gäller kvinnor och män ska analyseras och kommenteras.

Länsstyrelsen ska även redovisa hur medel enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter har fördelats.

Sametinget ska redovisa hur arbetet med webbplatsen minoritet.se har genomförts, hur medel från anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter har använts för detta ändamål samt hur myndigheten arbetat för att involvera de nationella minoriteterna i arbetet med webbplatsen.

Vidare ska Sametinget redovisa vad medlen från anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter avseende samiska språkcentrums verksamhet gett för resultat.

En samlad redovisning ska lämnas till regeringen.

Uppföljning 2021

Denna rapport är en uppföljning av minoritetspolitikens utveckling 2021. Rapporten belyser kommuners och regioners tillämpning av minoritetslagen genom indikatorer inom minoritetspolitikens tre delområden; diskriminering och utsatthet, delaktighet och inflytande samt språk och kulturell identitet. Indikatorerna har följts upp årligen sedan 2013. Redovisningen kompletteras med resultat av kommuner och regioners arbete med mål och riktlinjer, med utgångspunkt i minoritetslagen 5 b § och länsstyrelsernas redovisningar av sina uppdrag. Underlag har inhämtats genom enkätundersökningar.

Rapporten innehåller även en sammanställning av 15 statliga myndigheters redovisningar av sina uppdrag under 2021.

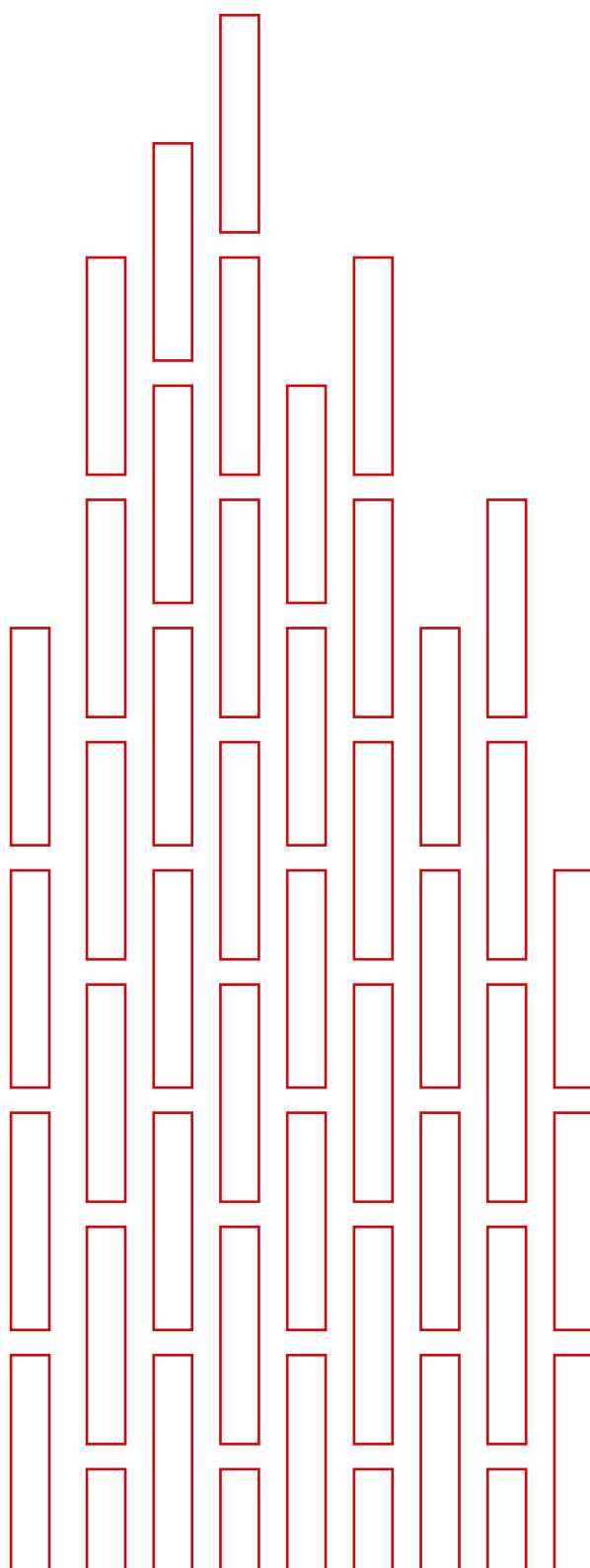
I bilagorna 1–5 finns utförligare information om de metoder och underlag som använts för den här rapporten.

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en sammanfattning. Därefter kommer ett kapitel som belyser minoritetspolitikens utveckling på kommunal och regional nivå. I kapitlet därpå redovisas Länsstyrelsen och Sametingets gemensamma respektive separata insatser under året. Denna del inkluderar även en redovisning av statsbidragen till kommuner, regioner och organisationer. I det sista kapitlet finns en sammanställning av statliga myndigheters redovisningar av sina uppdrag och insatser under året.

Bedömningar och förslag på åtgärder finns i respektive avsnitt i kapitlen *Minoritetspolitikens utveckling på kommunal och regional nivå* och *Länsstyrelsen och Sametingets uppdrag och resultat*.

Minoritetspolitikens utveckling på kommunal och regional nivå

Minoritetspolitikens utveckling på kommunal och regional nivå

Sammanfattande iakttagelser

Pandemin har påverkat

Den sammantagna bilden visar att kommuner, regioner och länsstyrelser på olika sätt bidragit i arbetet med att säkerställa nationella minoriteters rättigheter under året. Omfattningen av insatserna är i nivå med föregående år vilket bedöms som rimligt eftersom coronapandemin medfört att många behövt genomföra omprioriteringar och delvis ändrade arbetsätt. I flera fall har planerade insatser också fått ställas in eller skjutas på framtiden. Även nationella minoriteters möjligheter att bedriva verksamhet fullt ut och att ha kapacitet att delta i samråd i samma utsträckning som tidigare har begränsats av pandemin.

Det återstår mycket arbete för att fullt ut säkerställa rättigheterna för judar, romer, samer (även urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Framöver behöver kommuner och regioner både i och utanför förvaltningsområdena vara mer aktiva för att uppfylla kraven i minoritetslagstiftningen. Även länsstyrelserna behöver bli mer aktiva och bidra till stärkt samordning av frågorna i länen.

Skillnader kvarstår mellan kommuner och regioner inom och utanför förvaltningsområden

På en övergripande nivå kvarstår stora skillnader i efterlevnaden av minoritetslagen mellan de kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområden och övriga utanför förvaltningsområdena. Generellt har kommuner och regioner i förvaltningsområdena kommit längre än övriga landet. Det är tydligt att den administrativa ordningen med förvaltningsområden är en framgångsfaktor i arbetet för att främja samers, sverigefinnars och tornedalingars språk och kulturer och särskilt gynnat de individer som bor i kommuner som har statsbidrag för att främja individens minoritetsspråk.

Däremot har modellen med förvaltningsområden haft en fortsatt begränsad effekt för de minoriteter vars språk inte ingår i förvaltningsområdena. De omfattas i betydligt mindre utsträckning av kommunernas och regionernas strukturerade arbete med mål och riktlinjer samt insatser för att främja språk och kultur enligt minoritetslagens allmänna bestämmelser. De har också sämre tillgång till inflytande i frågor som är av betydelse för minoriteterna. Detta drabbar främst de romska och judiska minoriteterna.

Det finns också gemensamma nämnare

Utanför förvaltningsområdena har den förda minoritetspolitiken inte fått tillräckligt genomslag hittills, även om det skett en långsam positiv utveckling över tid. Förklaringar som ges visar på kunskapsbrist, upplevd resursbrist, svårigheter till följd av pandemin samt utmaningar med att få kontakt med individer och föreningar som tillhör nationella minoriteter. Det förefaller även finnas svårigheter med att prioritera

minoritetsfrågorna i konkurrens med andra frågor. Liknande förklaringar lämnas från kommuner i förvaltningsområdena som bara gör insatser för de minoriteter vars språk omfattas av kommunernas särskilda skyldigheter.

Coronapandemin har visserligen begränsat insatserna sedan 2020 men det finns en fortsatt stor kunskapsbrist om politikområdet överlag, trots de kunskapshöjande insatser som genomförts av Länsstyrelsen, Sametinget och andra myndigheter. En samlad bedömning är att mer kunskap krävs, både av mer grundläggande karaktär och om minoritetslagstiftningens tillämpning. Insatserna behöver riktas till alla kommuner och regioner för att öka kunskapen om skyldigheterna gentemot samtliga nationella minoriteter.

Gemensamt för alla kommuner är att de insatser som genomförts i enlighet med minoritetslagens allmänna bestämmelser i hög grad även haft koppling till annan lagstiftning¹ och statliga myndigheters uppdrag, främst inom delområdet språk och kultur. Det tyder på att särskilda regeringsuppdrag är av fortsatt stor betydelse för att bidra till genomförandet av minoritetspolitiken på lokal och regional nivå.

Fem nationella minoriteter – olika behov och förutsättningar

Resultat från årets uppföljning visar återigen att behoven, förutsättningarna och tillgången till minoritetsrättigheterna delvis skiljer sig åt mellan de judiska, romska, samiska, sverigefinska och tornedalska minoriteterna. Samtidigt är det viktigt att påminna om att det även finns en stor heterogenitet inom varje minoritet som behöver beaktas. För att kommuner, regioner och länsstyrelserns insatser ska bli relevanta och vara effektiva krävs att samtliga säkerställer att de har aktuella kartläggningar av de olika behoven lokalt och regionalt och att det förs återkommande dialoger med respektive nationell minoritet om prioriteringar.

Som tidigare konstaterats har modellen med förvaltningsområden varit framgångsrik när det gäller att skydda och främja samers, sverigefinnars och tornedalingars språk och kulturer. Finskan, som är det minoritetsspråk som är störst, är också det språk som varit mest vanligt förekommande i kommuner och regioners informations-, språk- och kulturinsatser.

När det gäller romers tillgång till minoritetsrättigheterna så har regeringens strategi för romsk inkludering 2012–2032 haft betydelse, särskilt under de år då strategin förstärktes med statsbidrag. Resultaten från 2020 - 2021 när statliga medel saknades visade att många kommuner som arbetat med strategin hade svårt att bedriva arbete för att stärka romska frågor. Även flera myndigheters arbete med frågorna avstannade. Det är därför positivt att regeringen aviserat att det åter tillförs medel till strategin från 2022. Som konstaterats i tidigare rapporter krävs långsiktigt stöd för att arbetet med de romska frågorna ska vara hållbart.

Länsstyrelsen och företrädare för den judiska minoriteten har under flera års tid påtalat att det även behövs en särskild strategi eller liknande för att identifiera de viktigaste frågorna och behoven för minoriteten. Årets resultat har åter visat att judar får minst tillgång till sina minoritetsrättigheter på kommunal och regional nivå. Med anledning av detta är det positivt att regeringen aviserat ett uppdrag att ta fram ett förslag till en strategi för stärkande av judiskt liv i Sverige.

¹ Till exempel Språklag (2009:600), Skollag (2010:800), Bibliotekslag (2013:801)

Tre delområden som bildar en helhet

Minoritetspolitikens tre delområden utgör en helhet som är inbördes beroende av varandra för att nationella minoriteter ska kunna få del av sina rättigheter fullt ut. Det innebär att insatser behöver ske inom alla tre delområden.

Det finns en dyster historisk bild när det gäller Sveriges hantering av nationella minoriteter. Fördomar och negativa föreställningar har funnits under lång tid och tagit sig olika uttryck. Fortfarande upplever många individer diskriminering, rasism eller andra former av utsatthet som leder till minoritetsstress.² För att garantera nationella minoriteters säkerhet och trygghet så att alla kan vara öppna med sin identitet och ta del av sitt språk och sin kultur så måste riskerna undanröjas.

Delområdet diskriminering och utsatthet har hittills inte prioriterats i samma omfattning som de övriga delområdena. De senaste åren noteras till och med en viss nedåtgående trend när det gäller kommuners och regioners kunskaphöjande insatser och andra åtgärder för att motverka diskriminering och utsatthet. Resultaten är allvarliga. Om inte kommunerna och regionerna förmår att ta tag i frågorna kan det begränsa individers möjligheter att ta del av sina rättigheter även inom de övriga delområdena.

Resultaten från delområdet inflytande och delaktighet visar att åtgärderna som vidtagits av kommuner, regioner och länsstyrelser ligger på en relativt hög nivå men de har inte varit tillräckliga för att säkerställa inflytande för samtliga fem nationella minoriteter. Många kommuner, särskilt inom förvaltningsområden, har kommit långt i sitt arbete med att erbjuda samråd och inflytande men även här återstår arbete.

Delområdet språk och kulturell identitet ses som centralt för att nationella minoriteters kulturer ska stödjas och synliggöras och för att den pågående språkbytesprocessen ska brytas. Det är också inom detta område som nästan alla kommuner och regioner genomfört aktiviteter under 2021, om än med varierande kvalitet och effektivitet. Kultur- och språkfrågor finns även med i de flesta kommuners styrdokument och är frågor som nationella minoriteter i störst utsträckning haft inflytande över, både i och utanför förvaltningsområdena. Trots tonvikten på insatser inom språk- och kulturområdet kan det konstateras att coronapandemin haft negativ påverkan på nationella minoriteters kulturer och revitalisering av minoritetsspråken.

Delområde diskriminering och utsatthet

I detta avsnitt redovisas utvecklingen inom minoritetspolitikens delområde diskriminering och utsatthet utifrån indikatorn:

- Insatser för att förebygga och motverka diskriminering av de nationella minoriteterna.

² Om begreppet minoritetsstress, se t. ex Wallengren och Mellgren (2017) Romers upplevelser av hatbrott. Upplevelser, konsekvenser och stöd, FOU rapport 2017:3 Malmö högskola s.21–27 och Länsstyrelsen i Stockholm, projektet Vidga Normen i praktiken (2021) Minoritetsstress i praktiken s.15–26.

Kommuner och regioner i förvaltningsområdena

Hälften har genomfört kunskapshöjande insatser

Omkring hälften av kommunerna och regionerna har genomfört insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter hos förtroendevalda och tjänstepersoner på ledningsnivå. Jämfört med 2020 har ingen större förändring skett vad gäller kommunerna men för regionerna har det minskat. Exempel på insatser som nämns är konferenser och föreläsningar om nationella minoriteters rättigheter samt utbildningar och filmer som sprider kunskap och förståelse för minoritetsfrågorna internt. I svaren från enkätundersökningen framhålls att ökad kunskap och förståelse hos politiker och ledning underlättar för att få acceptans för minoritetsfrågorna i linjeorganisationen.

Kunskap om diskriminering behöver öka internt och externt

Knappt 30 procent av kommunerna och hälften av regionerna har genomfört insatser riktade till tjänstepersoner på ledningsnivå och övrig personal för att förebygga diskriminering av nationella minoriteter. Det är inga större förändringar jämfört med föregående år. Till exempel har några regioner tillsammans tagit fram en intern webbutbildning som inkluderar frågor om antiziganism och antisemitism. De vanligaste personalkategorierna för de kommunala insatserna är inom utbildnings- och socialförvaltningarna samt skolpersonal.

Omkring 40 procent av kommunerna och 60 procent av regionerna har genomfört andra insatser för att motverka diskriminering av nationella minoriteter. Jämfört med 2020 har det minskat något i kommunerna men ökat i regionerna. Här nämns exempelvis dialog med judiska aktörer inför kartläggning av antisemitism i skolmiljöer, föreläsningar kopplade till identitets- och trygghetsfrågor för barn och unga som tillhör nationella minoriteter, samråd med nationella minoriteter och arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

Kommuner och regioner utanför förvaltningsområde

Fåtal har genomfört kunskapshöjande insatser

Liksom föregående år är det endast ett fåtal kommuner och regioner utanför förvaltningsområde som genomfört insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter hos förtroendevalda och tjänstepersoner på ledningsnivå.

Kunskap om diskriminering behöver öka internt och externt

Några få kommuner har genomfört insatser riktade till tjänstepersoner på ledningsnivå och övrig personal för att motverka diskriminering av nationella minoriteter. Tre av sex regioner uppger detsamma. Jämfört med 2020 är det inga större förändringar. De insatser som nämns är mer övergripande antidiskrimineringsarbete såsom likabehandlingsplaner i förskolor och grundskolor och inte specifikt kopplade till diskriminering av nationella minoriteter.

Var fjärde kommun och varannan region uppger att de har genomfört andra insatser för att motverka diskriminering av nationella minoriteter. Det är ingen större förändring jämfört med föregående år. Åtgärder som redovisas är dock generella

kunskapshöjande och synliggörande insatser som inte är direkt kopplade till att motverka diskriminering av nationella minoriteter, exempelvis information om nationella minoriteters rättigheter på webbplats och flaggning på minoriteternas högtidsdagar. En region nämner att insatser rörande nationella minoriteter har gjorts i samband med revideringen av kulturplanen.

Framgångar och utmaningar i arbetet med diskriminering och utsatthet

I enkätundersökningen har kommuner och regioner beskrivit vad som varit mest framgångsrikt och utmanande i arbetet med att förbygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter. Här redovisas några av deras exempel.

Kommuners och regioners egna exempel på framgångar i arbetet med diskriminering och utsatthet

- ▶ Informations- och utbildningsinsatser om nationella minoriteters rättigheter – genom ökad kunskap motverkas diskriminering.
- ▶ Kunskapshöjande insatser/synliggörande av antisemitism, antiziganism och antidiskriminering.
- ▶ Samtal med judiska aktörer i samband med kartläggning av antisemitism i kommunens skolmiljöer.
- ▶ Framtagande av intern webbutbildning om nationella minoriteter och minoritetsrättigheterna, vilken inkluderar avsnitt om diskriminering och utsatthet.

Kommuners och regioners egna exempel på utmaningar i arbetet med diskriminering och utsatthet

- ▶ Kunskapsnivån om de nationella minoriteternas rättigheter är låg.
- ▶ Brist på kännedom om det förekommer diskriminering av nationella minoriteter.
- ▶ Brist på resurser för att genomföra kunskapshöjande insatser.
- ▶ Coronapandemin har begränsat möjligheter till åtgärder.

Bedömning och analys

Minoritetspolitiken har hittills haft begränsade effekter för delområdet diskriminering och utsatthet. Länsstyrelsen och Sametinget kan fortsatt konstatera att det inte skett några avgörande förändringar vad gäller andelen kommuner och regioner som genomfört interna och externa insatser för att motverka diskriminering av nationella minoriteter.

Alltför få kommuner och regioner, framförallt utanför förvaltningsområdena, har genomfört insatser för att öka kunskapen hos förtroendevalda och ledande tjänstepersoner om nationella minoriteters rättigheter. Med bristande kunskap är det svårt att få insikt och förståelse för nationella minoriteters rättigheter och om sambanden med diskriminering och utsatthet. Detta är avgörande för att kommuner och regioner ska kunna genomföra lämpliga insatser mot antisemitism, antiziganism och andra former av diskriminering samt tillförsäkra judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar sina rättigheter. Ökad kunskap och förståelse hos politiker och tjänstepersoner på ledningsnivå kan också ge acceptans för arbetet med minoritetsfrågorna i organisationerna.

Länsstyrelsen och Sametinget bedömer att det krävs kunskapshöjande insatser för att öka kommuners och regioners förutsättningar att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter. Myndigheterna har därför för avsikt att påbörja ett arbete med att ta fram ett kunskaps- och metodstöd om nationella minoriteters rättigheter och sambandet med diskriminering och utsatthet. Syftet är att kommuner och regioner ska få ökad kunskap och därmed kunna genomföra effektiva insatser på kommunal och regional nivå.

Delområde inflytande och delaktighet

I detta avsnitt redovisas utvecklingen inom minoritetspolitikens delområde inflytande och delaktighet utifrån indikatorerna:

- Former för inflytande och delaktighet.
- Möjligheter till påverkan på beslut och inriktning.
- Nationella minoriteters förutsättningar/kapacitet för inflytande och delaktighet.

Kommuner och regioner i förvaltningsområdena

De flesta genomför strukturerade samråd

Formerna för nationella minoriteters inflytande och delaktighet är i stort oförändrade jämfört med 2020. De flesta kommuner och regioner har genomfört strukturerade samråd. Direktkontakter med politiker och tjänstepersoner i specifika frågor är också vanligt förekommande. Hälften av kommunerna har gett inflytande genom representation i referensgrupper och i råd för äldre frågor. Inflytande genom representation i ungdomsråd är fortsatt ovanligt. Andra exempel som uppges är samverkan och samråd med modersmåls lärare, elever och föräldrar inom förskola och skola.

Inflytande framförallt till sverigefinnar

Sverigefinnar har fortsatt störst möjlighet till inflytande och judar och tornedalingar har minst möjlighet. Jämfört med 2020 har det minskat något i kommunerna för judar, samer och tornedalingar medan det har ökat i regionerna för judar, romer, samer och tornedalingar. Kommuner i förvaltningsområdena ger i mindre utsträckning samtliga nationella minoriteter inflytande jämfört med övriga kommuner.

Påverkan på språk och kultur

Nationella minoriteters inflytande och delaktighet har framförallt påverkat kommuners och regioners beslut och inriktning inom kultur- och språkområdet. Andra verksamhetsområden där inflytandet haft påverkan är inom äldreomsorg, förskola, skola samt hälso- och sjukvård. Det är ingen större skillnad jämfört med 2020.

Kommuner och regioner utanför förvaltningsområdena

Fåtal har strukturerade samråd

Även i kommuner och regioner utanför förvaltningsområdena är formerna för nationella minoriteters inflytande och delaktighet i stort oförändrat jämfört med 2020. Direktkontakter med politiker och tjänstepersoner i specifika frågor är vanligast och endast ett fåtal kommuner har strukturerade samråd.

Inflytandet ökar för alla utom för romerna

Sverigefinnar har störst möjlighet till inflytande även i kommuner utanför förvaltningsområde och minst möjlighet har judar och tornedalingar. Här har dock en förändring skett då inflytandet för judar och tornedalingar har ökat ganska kraftigt jämfört med 2020. Detsamma gäller för samer och i viss mån för sverigefinnar. Däremot har romers möjlighet till inflytande minskat jämfört med 2020.

Som nämnts tidigare så erbjuder kommuner utanför förvaltningsområdena i större utsträckning samtliga nationella minoriteter inflytande jämfört med kommuner i förvaltningsområdena.

Påverkan på språk och kultur

Nationella minoriteters inflytande har framförallt påverkat kommunernas beslut och inriktning vad gäller frågor om språk och kultur.

Framgångar och utmaningar i arbetet med inflytande och delaktighet

I enkätundersökningen har kommuner och regioner beskrivit vad som varit mest framgångsrikt och utmanande i arbetet med nationella minoriteters inflytande och delaktighet. Här redovisas några av deras exempel.

Kommuners och regioners egna exempel på framgångar i arbetet med nationella minoriteters inflytande

- ▶ Samråden beslutar om inriktning på minoritetsarbetet och styr budgeten för minoritetsmedlen.
- ▶ Beslutsfattande politiker och chefer i samrådsgruppen är engagerade.
- ▶ Samrådsprotokoll anslås samt skickas till alla nämnder och kommunfullmäktige.
- ▶ Nationella minoriteters perspektiv tas med i verksamhetsplaneringen.
- ▶ Coronapandemin har resulterat i bra kommunikation och snabba beslut.

Kommuners och regioners egna exempel på utmaningar i arbetet med nationella minoriteters inflytande

- ▶ Okunskap hos medarbetare och politiker.
- ▶ Nedprioriterad fråga.
- ▶ Svårigheter att nå nationella minoriteter.
- ▶ Samrådsformer för barn och unga.
- ▶ Bristande systematik kring vilka frågor och beslut som kommunen/regionen ska samråda kring.
- ▶ Frågan upplevs inte som prioriterad vilket resulterar i att färre vill delta i samråden.
- ▶ Coronapandemin har försvårat arbetet och aktiviteter har fått ställas in eller skjutas på framtiden.

Bedömning och analys

Minoritetslagen slår fast att förvaltningsmyndigheter ska ge nationella minoriteter inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda. Samråd innebär en strukturerad dialog i syfte att kunna beakta minoriteternas synpunkter och behov i myndigheternas beslutsfattande. Detta har hörsammats av kommuner och regioner i förvaltningsområdena som i hög utsträckning ger nationella minoriteter inflytande och genomför strukturerade samråd. Kommunerna ger dock i mindre utsträckning samtliga nationella minoriteter inflytande och skälet som nämns är att de arbetar med den eller de minoriteter och minoritetsspråk som kommunen ingår i förvaltningsområde för. Inflytande och samråd behöver dock omfatta alla nationella minoriteter så att samtliga frågor blir belysta och rättigheter tillgodoses. Det är extra angeläget när det gäller de judiska och romska minoriteterna eftersom jiddisch och romani chib inte omfattas av de särskilda rättigheter som gäller inom förvaltningsområdena.

Årets resultat visar återigen att nationella minoriteter i liten utsträckning ges inflytande i kommuner och regioner utanför förvaltningsområde och att endast ett fåtal har gett inflytande genom strukturerade samråd.

En av kommunerna skriver ”Som kommun som inte ingår i förvaltningsområde saknas stöd för att göra bedömningar när samråd är aktuellt samt hur dessa ska genomföras. Det är också resurskrävande och blir svårt för en liten kommun att prioritera minoritetsfrågan bland alla andra uppdrag som finns. Vi har inte kommit så långt som krävs, och det beror delvis på att okunskapen hos medarbetare och politiker kvarstår”. En vanlig kommentar är också att det inte finns några organisationer eller föreningar som representerar nationella minoriteter och att det därför är svårt att etablera kontakt och föra dialog med grupperna.

Kommuner och regioner behöver även utveckla arbetet med inflytande för barn och unga. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har mot denna bakgrund tagit fram ett digitalt vägledande material för hur förvaltningsmyndigheter kan främja barns och ungas möjligheter till inflytande i frågor som berör dem. Myndigheten bedömer att det finns behov av att fortsatt utveckla och sprida det vägledande materialet.

Det återstår således olika utmaningar innan nationella minoriteters rättigheter till inflytande och samråd är tillgodosedda på kommunal och regional nivå. Möjligheterna till inflytande är av avgörande betydelse för att synliggöra minoriteternas behov och i förlängningen en förutsättning för att förvaltningsmyndigheter ska kunna leva upp till sina åtaganden enligt minoritetslagen.

Länsstyrelsen och Sametingets bedömning är att fler kommuner och regioner måste utveckla fungerande samrådsprocesser lokalt och regionalt. Inflytandeformerna behöver omfatta samtliga nationella minoriteter så att deras frågor blir belysta och att deras rättigheter tillgodoses. Fler behöver även utveckla arbetet med inflytande för barn och unga. Myndigheterna har därför för avsikt att påbörja ett kunskapshöjande utvecklingsarbete i syfte att fler förvaltningsmyndigheter ska kunna tillförsäkra nationella minoriteter rätten till inflytande och delaktighet. Arbetet kommer att genomföras i samverkan med MUCF och omfatta deras vägledande material om inflytande och samråd för barn och unga.

Delområde språk och kulturell identitet

I detta avsnitt redovisas utvecklingen inom minoritetspolitikens delområde språk och kulturell identitet utifrån indikatorerna:

- Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur.
- Information om rättigheter på nationella minoritetsspråk.

Kommuner och regioner i förvaltningsområdena

Modersmål och modersmålsundervisning

Nästan alla kommuner i förvaltningsområdena har erbjudit modersmålsundervisning på något eller flera av de nationella minoritetsspråken i grundskolan och motsvarande skolformer under 2021. Resultatet är likvärdigt med fjolårets. När det gäller modersmålsundervisning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan har drygt hälften av kommunerna erbjudit detta, vilket är en ökning med 10 procent sen förra året.

Cirka 80 respektive 70 procent av kommunerna har även erbjudit modersmål i förskola respektive förskoleklass. Det är en ökning med närmare 10 procent när det gäller modersmål i förskolan och en viss ökning avseende modersmål i förskoleklass.

Andra språk- och kulturinsatser

Många insatser för att stärka nationella minoriteters språk och kultur har skett via biblioteken, kulturinstitutionerna och föreningslivet. På grund av coronapandemin har digitala plattformar använts i större utsträckning än tidigare. Samtliga kommuner och en majoritet av regionerna har tillgängliggjort böcker, tidskrifter och multimedia på nationella minoritetsspråk på bibliotek. Även konstnärliga aktiviteter som exempelvis teater, film, dans och utställningar har arrangerats av samtliga. Insatser för språkrevitalisering och framtagande och spridning av språkpaket har också varit vanligt förekommande.

Två tredjedelar av kommunerna och regionerna har fördelat medel och verksamhetsbidrag till olika aktörer för kultur- och språkaktiviteter. Majoriteten av regionerna har även utarbetat kulturplaner som omfattar nationella minoriteter. Sammantaget kvarstår språk- och kulturinsatserna, inklusive medelstilledningen och kulturplaner, på samma nivå som föregående år.

Liksom tidigare år är finska det minoritetsspråk som i störst utsträckning omfattats av kommuner och regioners språk- och kulturinsatser. Under 2021 skedde en ökning av insatser för samtliga nationella minoritetsspråk, med undantag för samiska som minskade något i regionerna.

Information

Kommuner och regioners information om nationella minoriteters rättigheter har getts på flera olika sätt men främst via de egna webbplatserna. Andelen kommuner som ger information riktad till vårdnadshavare inom förskolan samt till elever och vårdnadshavare inom skolan har ökat med 10 procent. En viss ökning har även skett när det gäller information angående äldreomsorg.

Kommunernas informationsinsatser har i störst utsträckning skett på finska (förutom svenska) och i minst utsträckning på jiddisch, vilket är som tidigare. Bland regionerna har informationen på finska ökat under året men minskat något för de övriga minoritetsspråken.

Kommuner och regioner utanför förvaltningsområde

Modersmål och modersmålsundervisning

Även utanför förvaltningsområdena har andelen kommuner som erbjudit modersmålsundervisning varit i stort oförändrat jämfört med 2020, dock på en betydligt lägre nivå än i förvaltningsområdena. Cirka 40 procent av kommunerna har erbjudit modersmål både i förskolan och förskoleklass. Det är en ökning med 12 procent när det gäller modersmål i förskolan och en viss ökning av modersmål i förskoleklass.

Andra språk- och kulturinsatser

Nästan alla kommuner och regioner har genomfört språk- och kulturinsatser. Den vanligaste insatsen har varit att tillgängliggöra böcker, tidskrifter och multimedia på

nationella minoritetsspråk och om nationella minoriteter på bibliotek. Nivåerna har minskat något jämfört med förra året.

Drygt 25 procent av kommunerna har också genomfört kulturella aktiviteter som till exempel teater och utställningar och något färre har informerat på nationella minoritetsspråk. Liksom i förvaltningsområdena har de nationella minoritetens kultur och språk inkluderats i många regioners kulturplaner.

Finska är fortsatt det språk som omfattats av flest språk- och kulturinsatser. Därefter kommer insatser på romani chib som även ökat något under året. Insatser på jiddisch och meänkieli har också ökat jämfört med föregående år medan samiskan minskat något även utanför förvaltningsområde.

Information

Kommuners och regioners vanligaste metod för att informera om nationella minoriteters rättigheter är via webbplatser. Drygt 40 procent av kommunerna har gett information till elever och föräldrar inom skolan vilket är en ökning med 9 procent jämfört med 2020. Även information till föräldrar inom förskolan har ökat något. Information om specifika rättigheter inom äldreomsorg ligger på en fortsatt låg nivå.

En tredjedel av kommunerna har gett information på finska vilket är oförändrat sen tidigare. En fjärdedel har informerat på romani chib vilket är en ökning med 10 procent. Cirka 15 procent har informerat på jiddisch och meänkieli vilket är en viss ökning. Lika många kommuner har gett information på samiska men här har det inte skett någon förändring. De tre regionerna har informerat på samtliga minoritetsspråk.

Framgångar och utmaningar i arbetet med språk och kulturell identitet

I enkätundersökningen har kommuner och regioner beskrivit vad som varit mest framgångsrikt och utmanande i arbetet med att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur. På nästa sida redovisas några av deras exempel.

Bedömning och analys

Delområdet språk och kulturell identitet ses som centralt i politikområdet och det är också här som flest insatser genomförts, framförallt inom förvaltningsområdena. Insatserna utanför förvaltningsområdena har varit mer begränsade.

Kommuners och regioners egna exempel på framgångar i arbetet med nationella minoriteters språk och kultur

- ▶ Förskolors och skolors arbete med modersmål och modersmålsundervisning på minoritetsspråken.
- ▶ Språkpaket till unga och informationspaket (rättighetskassen) till ungdomar.
- ▶ Verksamhet och kulturutbud på biblioteken.
- ▶ Kultur- och fritidsaktiviteter som främjar språket till exempel teater, film, familjegymna och datakurs.
- ▶ Samverkan som sker internt men även över kommungränser, med lokala föreningar och med regioner ger bred förankring och en högre delaktighet i minoritetsarbetet.
- ▶ Regionalt samarbete inom kulturområdet.
- ▶ Bidrag till organisationer och föreningar för olika kulturella aktiviteter.
- ▶ Bidrag till organisationer och föreningar för olika kulturella aktiviteter.

Kommuners och regioners egna exempel på utmaningar i arbetet med nationella minoriteters språk och kultur

- ▶ Svårt att rekrytera modersmåls lärare i minoritetsspråken.
- ▶ Brist på pedagogiska läromedel.
- ▶ Att nå ut till målgruppen.
- ▶ Locka barn och unga till aktiviteter.
- ▶ Förståelse i kommunens ledning av vikten av språk och kultur.
- ▶ Coronapandemin har försvårat och utmanat möjligheterna till verksamhet.

Den positiva utvecklingen när det gäller modersmål på nationella minoritetsspråk i förskolan tyder på att tillgången till förskola på finska, meänkieli och samiska ökat till följd av att 17 § i minoritetslagen fördes över till skollagen (2010:800) 2019. Utvecklingen kan även ha ett samband med förskolans reviderade läroplan (Lpfö 18) från 2019 och Skolverkets satsning på inspiration och stöd i arbetet.

Utvecklingen av information om utökade rättigheter inom förskola och skola kan sannolikt också kopplas både till den överförda bestämmelsen till skollagen och till Skolinspektionens tematiska tillsyn 2019 som påvisade flertalet brister.

Även om det kan konstateras att något fler kommuner erbjuder modersmål i förskoleklass så har det framkommit i Länsstyrelsens dialoger med sverigefinska och tornedalska företrädare att det uppstått ett glapp i språk- och utbildningskedjan för barn som haft förskola helt eller till väsentlig del på finska och meänkieli. Glappet har medfört att eleverna i förskoleklass inte får någon undervisning i sitt språk under ett helt läsår, för att därefter i årskurs 1 återigen få tillgång till språket under skoltiden. I Sametingets *Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken* framförs att den lucka i utbildningskedjan som har tillkommit då förskoleklassen blev obligatorisk bör åtgärdas genom att rätten till modersmålsundervisning i de samiska språken även ska gälla i förskoleklass. I utredningen *De nationella minoritetsspråken i förskolan och förskoleklassen* (SOU 2017:91) föreslås att tillgången till undervisning i nationella minoritetsspråk ses över i förskoleklassen. Uppföljningsmyndigheterna delar ovanstående bedömning om att detta behöver åtgärdas.

Många kommuner har påtalat att det finns fortsatta svårigheter med att rekrytera modersmåls lärare och att det finns brister på pedagogiska läromedel i minoritetsspråk. Detta medför att utvecklingen inom området bromsas. Det framkommer också i Sametingets *Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken* och Institutet för språk och folkminnets *Fördjupad handlingsplan för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib*.

En fortsatt stor utmaning har varit coronapandemin som medfört omprioriteringar av kommuner och regioners insatser och begränsat nationella minoriteters möjligheter till kulturliv och språkrevitalisering, både när det gäller deltagande och utövande. I uppföljningsrapporten 2020³ konstateras att pandemins negativa påverkan på möjligheterna att genomföra språk- och kulturinsatser inverkat på människors hälsa, att kulturutövare sökt nya vägar och att föreningarna tappat medlemmar till följd av inställda fysiska aktiviteter. För att bryta trenden är det angeläget att kommuner och regioner prioriterar att stödja nationella minoriteters kultur- och språkaktiviteter. Det behöver även tillföras mer statliga medel långsiktigt till Kulturrådet och Institutet för språk och folkminnen för bidrag till kulturutövares och civilsamhällets möjligheter till återuppbyggnad och fortsatt utveckling av kulturaktiviteter och språkrevitalisering.

Det faktum att de vanligaste förekommande språk- och kulturaktiviteterna i kommunerna sker på biblioteken beror sannolikt på att nationella minoriteter nämns som en prioriterad grupp i bibliotekslagen (2013:801) och att biblioteken har en skyldighet att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken. Kungliga bibliotekets informationsmaterial till biblioteken och andra pågående utvecklingsarbeten på myndigheten har troligen också bidragit.

Mer information om nationella minoriteters rättigheter behövs, både på svenska och på minoritetsspråken. Eftersom behoven av information på språken kan skilja sig åt mellan minoriteterna och även bero på typen av information så bör kommuner och regioner inhämta minoriteternas synpunkter innan översättningsarbeten påbörjas.

3 Minoritetspolitikens utveckling år 2020. Coronapandemins konsekvenser på det minoritetspolitiska arbetet.

Förslag till åtgärder

- Att Kulturrådet får utökade resurser för att fördela medel till nationella minoriteters kulturaktörer i syfte att stärka, utveckla och synliggöra de nationella minoriteternas kultur och kulturarv.
- Att de höjda anslagen 2022 (7:1 ap.16) till Institutet för språk och folkminnen för bidrag till språkrevitalisering permanentas.

Kommuners och regioners mål och riktlinjer

Samtliga kommuner och regioner är utifrån minoritetslagen skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Av propositionen *En stärkt minoritetspolitik 2017/18:1994* framgår att mål och riktlinjer i första hand bör integreras i andra styrdokument om exempelvis mänskliga rättigheter eller i ordinarie verksamhetsplaner eller strategiska planer. Ansvaret för utformningen överlämnas till kommuner och regioner att anpassa efter lokala och regionala förhållanden.

I årets enkätundersökning har frågor ställts om kommuners och regioners arbete med minoritetspolitiska mål och riktlinjer. I detta avsnitt redovisas resultaten.

Kommuner och regioner i förvaltningsområdena

Flertalet kommuner har mål och riktlinjer

Närmare 80 procent av kommunerna har mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Det är en ökning med cirka 20 procent jämfört med 2020. Kommuner som inte har mål och riktlinjer redovisar att arbetet är på gång och att beslut kommer att tas i närtid.

För regionerna har en minskning skett med motsvarande procent. Förklaringar som uppges är att de valt att belysa minoritetsarbetet i andra former av styrdokument, att det pågår en översyn eller att arbetet är på gång.

De nationella minoriteterna omfattas i olika utsträckning

Majoriteten av regionernas mål och riktlinjer omfattar samtliga nationella minoriteter. Det är ingen större skillnad jämfört med 2020. Liksom tidigare år har kommunerna i mindre utsträckning omfattat alla nationella minoriteter och skälet som redovisas är att deras arbete gäller den minoritet vars språk kommunen ingår i förvaltningsområde för. Kommuner som inte omfattat samtliga minoriteter är representerade i alla tre förvaltningsområdena.

Möjlighet till inflytande i processen

De flesta kommuner och regioner har gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande i arbetet med minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Frågan ställdes inte i förra årets undersökning men jämfört med 2019 har en viss ökning skett.

Separata planer som omfattar många verksamhetsområden

Flertalet kommuner har valt att ta fram mål och riktlinjer i form av separata handlingsplaner eller styrdokument. Endast ett fåtal har integrerat dem i ordinarie verksamhetsplaner eller i handlingsplaner om mänskliga rättigheter, demokratifrågor

eller liknande. Jämfört med 2019 så har separata handlingsplaner och styrdokument ökat mest.

Samtliga kommuner och regioner omfattar frågor om nationella minoriteters språk och kultur i sina mål och riktlinjer. Även förskole-, skol- och äldreomsorgsverksamheter inkluderas i de kommunala styrdokument. Samtliga regioner har omfattat frågor om hälso- och sjukvård. Dessa verksamhetsområden har inkluderats i större utsträckning jämfört med 2019. Exempel på andra områden som också nämns är information och kommunikation, idrott och fritid, arbetsmarknad, konsument- och medborgarservice, vuxenutbildning och regional utveckling.

Kommuner och regioner utanför förvaltningsområde

Fler kommuner har mål och riktlinjer

Drygt 40 procent av kommunerna utanför förvaltningsområdena har minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Det är en viss ökning jämfört med 2020. Två av sex regioner har mål och riktlinjer. De som saknar styrdokument uppger att det bland annat beror på tids- och resursbrist, att det inte finns några uttalade behov, att de inte ingår i något förvaltningsområde, att frågan inte är prioriterad och att arbetet försenats med anledning av coronapandemin.

Minoriteterna omfattas och fler ges inflytande i processen

Båda regionerna och så gott som alla kommuner som har mål och riktlinjer har inkluderat samtliga fem nationella minoriteter i dokumenten. Det är en viss ökning jämfört med 2020.

Knappt 40 procent av kommunerna har gett minoriteterna inflytande i arbetet. Jämfört med 2019 är det en markant ökning. De båda regionerna har arbetat fram sina styrdokument utan nationella minoriteters inflytande.

Separata planer som omfattar många verksamhetsområden

Majoriteten av kommunerna har valt att ta fram mål och riktlinjer i separata handlingsplaner eller styrdokument. Några har integrerat dem i ordinarie verksamhetsplaner och strategiska planer eller i handlingsplaner om mänskliga rättigheter, demokratifrågor eller liknande. Jämfört med 2019 så har det skett en ökning överlag. I regionerna är målen och riktlinjerna integrerade i ordinarie eller andra styrdokument.

Frågor om nationella minoriteters språk och kulturer omfattas i majoriteten av kommunernas och båda regioners mål och riktlinjer. Även förskole-, skol- och äldreomsorgsverksamheter inkluderas i flertalet kommunala styrdokument. Jämfört med 2019 så har en generell ökning skett. Exempel på andra verksamhetsområden som nämns är information, kommunikation och bemötande. Några framhåller att målen och riktlinjerna omfattar hela kommunen och därmed samtliga kommunala förvaltningar och bolag.

Framgångar och utmaningar i arbetet med mål och riktlinjer

I enkätundersökningen har kommuner och regioner beskrivit vad som varit mest framgångsrikt och utmanande i arbetet med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Här redovisas några av deras exempel.

Kommuners och regioners egna exempel på framgångar i arbetet med mål och riktlinjer

- ▶ Politiskt förankrat styrdokument.
- ▶ Förvaltningar känner sig mer delaktiga och tar mer ansvar för genomförandet.
- ▶ Beredningsarbetet är förvaltningsöverskridande.
- ▶ Arbetet är integrerat i ordinarie styr- och uppföljningssystem.
- ▶ Arbetet har resulterat i kunskapshöjning inom organisationen.
- ▶ Genom att sätta mål för modersmålsundervisningen har antalet som läser minoritetsspråk i skolan ökat markant.
- ▶ Mål och riktlinjer har tagits fram i samråd med minoriteterna.
- ▶ Arbetet är integrerat i kommunens handlingsplan för mänskliga rättigheter.

Kommuners och regioners egna exempel på utmaningar i arbetet med mål och riktlinjer

- ▶ Kunskapsnivån om nationella minoriteters rättigheter och förvaltningsmyndigheters skyldigheter är låg i organisationen.
- ▶ Ej prioriterad fråga.
- ▶ Det saknas aktiva minoritetsföreningar.
- ▶ Svårigheter att nå ut till samtliga minoritetsgrupper och alla åldersgrupper.
- ▶ Svårt att bryta ner målen genom hela styrkedjan.
- ▶ Nationella minoriteter upplever att de inte ges inflytande i processen.
- ▶ Coronapandemin har försvårat arbetet och aktiviteter har fått ställas in eller skjutas på framtiden.

Bedömning och analys

Resultaten visar en fortsatt positiv utveckling där allt fler kommuner har minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Utvecklingen går i rätt riktning men den går långsamt. Minoritetslagens krav om mål och riktlinjer trädde i kraft för tre år sedan och fortfarande lever hälften av kommunerna utanför förvaltningsområde inte upp till lagens krav. Några av kommunernas kommentarer visar på en fortsatt okunskap om skyldigheten.

Undersökningen visar också att det fortsatt finns kommuner i förvaltningsområdena som inte omfattar samtliga nationella minoriteter i sina minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Motiveringen är att de endast arbetar med den minoritet och minoritetsspråk som kommunen ingår i förvaltningsområde och därmed får statsbidrag för. Resonemanget är detsamma som för arbetet med inflytande och delaktighet. Många av kommunerna har anställda samordnare med ansvar begränsat till förvaltningsområdet och få har i uppdrag att arbeta utifrån kommunens åtaganden till alla fem minoriteter och minoritetsspråk. Samordnarens arbete tas som intäkt för att kommunerna gör det de ska även om inga åtgärder vidtas för att leva upp till de allmänna bestämmelserna i lagstiftningen där kravet om mål och riktlinjer ingår.

Majoriteten av kommunerna har valt att upprätta separata handlingsplaner eller styrdokument för sitt minoritetspolitiska arbete. En risk med detta är att minoritetsarbetet genomförs isolerat från kommunernas övriga arbete med mänskliga rättigheter och demokratifrågor. En annan risk är att de minoritetspolitiska frågorna inte integreras i ordinarie styr- och uppföljningssystem.

Även under 2021 har pandemin påverkat minoritetsarbetet. Kommuner och regioner beskriver bland annat att det varit svårt att få gehör för minoritetsfrågan bland alla andra uppdrag och i ett befarat ekonomiskt läge tenderar mindre etablerade perspektiv att trängas ut.

Även om det skett en positiv utveckling vad gäller kommuners och regioners minoritetspolitiska mål och riktlinjer så gör Länsstyrelsen och Sametinget bedömningen att ytterligare insatser behövs. Myndigheterna har därför för avsikt att genomföra en kartläggning i syfte att kunna erbjuda kommuner och regioner goda exempel och stöd i arbetet.

Länsstyrelsernas tillämpning av minoritetslagen

Länsstyrelserna ska enligt uppdrag i regleringsbrev redovisa hur minoritetslagen tillämpats inom myndigheternas ansvarsområde utifrån målet för minoritetspolitiken. I detta avsnitt redovisas resultaten.

Länsstyrelserna

Sammantaget har länsstyrelsernas insatser för att främja nationella minoriteter och minoritetsspråk genomförts i ungefär samma omfattning som föregående år. Många länsstyrelser har uppgett att coronapandemin försvårat arbetet med minoritetsfrågorna.

Flera länsstyrelser har prioriterat interna insatser med kompetensutveckling och utveckling av stödstrukturer för att tillgodose efterfrågan av service på minoritetsspråk. Flera har även arbetat vidare med att integrera minoritetsfrågorna i länsstyrelsernas uppdrag om demokrati och mänskliga rättigheter. Under året har det skett en ökning av samordning och samverkan med regioner och andra aktörer i flera län, både när det gäller informationsinsatser, nationella minoriteters inflytande, länsövergripande insatser för att motverka diskriminering och utsatthet samt främjande av språk och kultur.

Interna stödstrukturer och kompetensutveckling

Till skillnad från kommuner och regioner så omfattas inte länsstyrelserna av minoritetslagens 5 b § om att ta fram mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Drygt hälften av länsstyrelserna har ändå styrdokument som omfattar minoritetsfrågorna, antingen som separata handlingsplaner eller inkluderade i likabehandlingsplaner eller andra styrdokument för mänskliga rättigheter, jämställdhet och jämlikhet.

Introduktionsutbildningar omfattar minoritetsfrågor

Drygt hälften har genomfört utbildningar eller andra insatser för att öka personalens kunskap om nationella minoriteters rättigheter. Oftast har det skett inom ramen för introduktionsutbildningar för nyanställda men även vid chefsutbildningar, utbildningar kring kompetensbaserad rekrytering och rättighetsbaserat arbetssätt. För att motverka diskriminering och öka kunskapen om nationella minoriteters utsatthet så har drygt hälften även genomfört utbildningar om mänskliga rättigheter och diskrimineringsfrågor som inbegripit kunskap om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Rutiner för service på finska, meänkieli och samiska

Av de 15 länsstyrelser som ingår i något av förvaltningsområdena så har de flesta utarbetade rutiner för att erbjuda enskilda finska, meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med myndigheten. Några länsstyrelser utanför förvaltningsområdena har motsvarande service. Oftast sker servicen via tolk men på några håll finns personal som kan ge service på något av minoritetsspråken. På några länsstyrelser finns även kunskaper i något av minoritetsspråken med som en merit vid rekrytering.

På hälften av länsstyrelserna pågår ett internt arbete med att förbättra möjligheterna till service på minoritetsspråk. Det har bland annat skett genom kartläggning av personalens språkkunskaper och intresse för kompetensutveckling i frågorna. Hälften har även identifierat vilka delar av verksamheten som är relevant för nationella minoriteter att ha inflytande över.

Kollegialt lärande på gång

Under året har länsstyrelserna i Västra Götaland, Värmland, Örebro och Dalarna initierat ett samarbete som kan beskrivas som en regional nod. Syftet är att utveckla ett kollegialt lärande och utbyte kring uppdraget.

Inflytande och delaktighet

Stor variation på inflytandeformer

Nästan alla länsstyrelser har erbjudit nationella minoriteter möjlighet till inflytande. Däremot är det stor variation mellan länsstyrelserna när det gäller omfattningen och på vilket sätt inflytandet har getts. Drygt hälften har genomfört strukturerade samråd vilket är något fler än tidigare. I övrigt har det anordnats fokusgrupper, referensgrupper, remissförfarande eller liknande. Några har även haft möten eller liknande för barn och unga med minoritetsbakgrund.

Det är dock inte alla nationella minoriteter som getts möjlighet till inflytande. Vanligast är att den minoritet vars förvaltningsområde för språket som länsstyrelsen ingår i ges inflytande. Detsamma gäller den romska minoriteten i de län där det finns före detta pilot- och utvecklingskommuner som varit aktiva i strategin för romsk inkludering. Sammanfattningsvis sker samråd främst med sverigefinnar, samer och romer. Endast fyra länsstyrelser har erbjudit den judiska minoriteten inflytande. Några länsstyrelser upplever svårigheter med att få kontakt med nationella minoriteter att samråda med.

Motverka diskriminering och utsatthet i länen

Samverkan kring aktiviteter

För att motverka utsatthet och diskriminering av nationella minoriteter så har två tredjedelar av länsstyrelserna genomfört temadagar, utbildningar om aktiva åtgärder eller liknande. Det är något fler än tidigare. Länsstyrelsen i Västmanland har även uppmanat alla skolor i länet att lyfta antiziganism i undervisningen och att arbeta med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering.

Aktiviteterna har ofta skett i samverkan med regioner, kommuner och civilsamhället i länen. Exempel på aktiviteter är Länsstyrelsen i Västra Götalands deltagande i *Västsverige mot rasism* och samordning av arrangemanget *Samling för Demokrati – Förintelsens minnesdag*, Länsstyrelsen på Gotlands samverkanforum för social hållbarhet och Länsstyrelsen i Hallands samverkan med Rättighetscentrum.

Språk och kultur

Gemensam webbportal för information

Länsstyrelserna har en gemensam webbportal med grundläggande information om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar. Informationen har uppdaterats under året. Därutöver har många länsstyrelser informerat om insatser i det egna länet. Ett flertal har även informerat om nationella minoriteter och minoritetslagstiftningen genom regionkonferenser, möten och samråd, i broschyrer med mera. Informationen har oftast getts på svenska men de flesta har även lämnat viss information på de nationella minoritetsspråken, främst på finska.

Skyddar och främjar språk och kultur

Samtliga har gjort insatser för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur i länen. På flera håll har dock pandemin inneburit att delar av de planerade aktiviteterna ställts in eller skjutits upp. Vanligast förekommande har varit flaggning eller annan typ av uppmärksammande av olika minnesdagar och högtidsdagar såsom judiska nyåret och Jom Kippur, Förintelsens minnesdag, samernas nationaldag, resandefolkets högtidsdag, romernas internationella dag, sverigefinnarnas dag och tornedalingarnas dag. I samband med högtidsdagarna har även regionala arrangemang genomförts, främst i digital form.

Det språk som i störst utsträckning omfattats av aktiviteterna har varit finska men i likhet med informationsinsatserna så har det varit vanligt förekommande även på övriga minoritetsspråk.

Bedömning och analys

Resultaten av årets uppföljning ger en delvis splittrad bild av de 21 länsstyrelsernas olika tillämpningar av minoritetslagen vilket sannolikt beror på olika regionala förutsättningar och förhållanden. Därutöver har pandemin medfört omprioriteringar och fortsatta utmaningar vilket bedöms ha försvårat flera länsstyrelserns arbete med minoritetsfrågorna.

Det faktum att flera länsstyrelser har genomfört interna utbildningsinsatser och utvecklat sina stödstrukturer för minoritetsuppdraget bedöms ha bidragit till att höja kunskaps- och servicenivån i organisationen som helhet.

Det är även positivt att några länsstyrelser har fortsatt att integrera minoritetsfrågorna inom sina uppdrag om demokrati och mänskliga rättigheter eftersom det finnas många synergier mellan uppdragen som kan utvecklas. Den rapporterade ökningen av samordning och samverkan i flera län tyder också på en positiv utveckling. En liknande utveckling skulle behöva ske i samtliga län.

Även om flera länsstyrelser genomfört samråd och andra dialoger med nationella minoriteter återstår det för många att vidareutveckla sina inflytandeformer så att alla fem nationella minoriteter tillförsäkras sina rättigheter till inflytande.

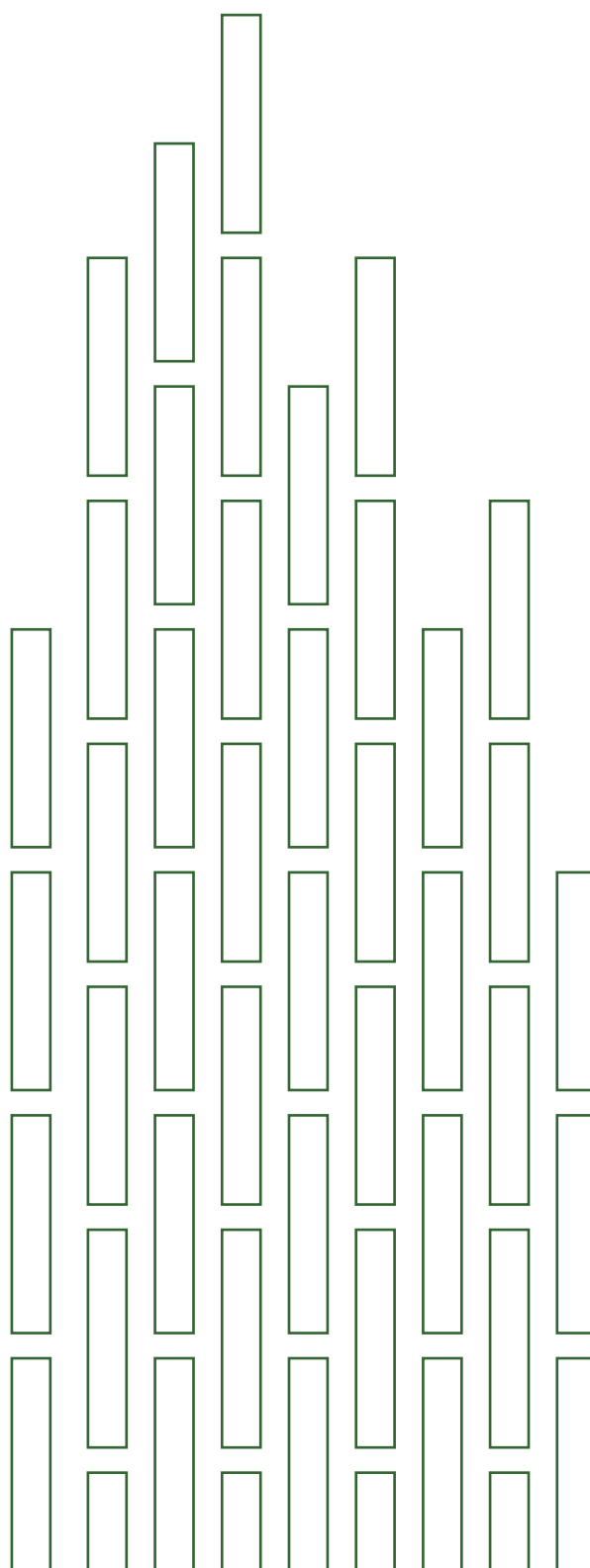
En återkommande utmaning är det faktum att uppdraget i regleringsbrevet inte är resurssatt. Det saknas också en länsstyrelseövergripande samordning för uppdraget. Sammantaget försvårar det länsstyrelsernas möjligheter att prioritera och samordna insatser i någon större omfattning och att utgöra en samlande kraft i länen motsvarande andra resurssatta uppdrag, till exempel om mänskliga rättighets- barnrätts- och funktionshinderfrågor. En tillräcklig finansiering för uppdraget och de ambitioner som regeringen gett uttryck för i regleringsbreven bör därför säkerställas.

Förslag till åtgärd

- Att länsstyrelserna får utökat uppdrag med resurser för att kunna stödja aktörerna i länen i tillämpningen av minoritetslagen, under samordning av Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget. Ett sådant uppdrag ligger i linje med länsstyrelseinstruktionen⁴ om att länsstyrelserna ska verka för att nationella mål får genomslag i länen och samordna lärens aktörer.

⁴ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen och Sametingets uppdrag och resultat

Länsstyrelsen och Sametingets uppdrag och resultat

I det här kapitlet redovisas de kunskapshöjande, stödjande och samordnande insatser som uppföljningsmyndigheterna genomfört gemensamt respektive separat under året. I kapitlet redovisas också hur tillämpningen av minoritetslagen har följts upp och utvärderats samt hur årets anslagsmedel har använts.

Här redovisas även:

- Fördelningen av medel enligt förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter.
- Kommuners kartläggningsarbete och fördelning av statsbidrag till kommuner och regioner i förvaltningsområdena, enligt förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Regeringsuppdrag avseende strategin för romsk inkludering.
- Sametingets utvecklingsarbete med webbsidan minoritet.se.
- Samiskt språkcentrums uppdrag.

Länsstyrelsen och Sametingets gemensamma uppdrag

Coronapandemin har ställt förvaltningsmyndigheter, nationella minoriteters organisationer och enskilda inför delvis nya förutsättningar och villkor. Trots detta konstateras att verksamheten inom uppföljningsmyndigheternas uppdrag har kunnat genomföras i stor utsträckning och att ett gott resultat har uppnåtts.

För att åstadkomma en mer effektiv spridning av kunskap om nationella minoriteters rättigheter har ett utvecklingsarbete med digitala informationsinsatser och plattformar för erfarenhetsutbyten och samordning prioriterats. Ett utvecklingsarbete har även påbörjats gällande en översyn och vidareutveckling av nuvarande modell för uppföljning av minoritetspolitikens mål och delområden.

Antalet kommuner och regioner i förvaltningsområdena har varit oförändrat sedan 2020. I nuläget ingår 66 kommuner i förvaltningsområde för finska, 25 kommuner i förvaltningsområde för samiska och 9 kommuner i förvaltningsområde för meänkieli. Sammanlagt ingår 84 kommuner och 15 regioner i en eller flera förvaltningsområden. Därutöver ingår 15 länsstyrelser och ett flertal statliga myndigheter med verksamhetsområden som helt eller delvis sammanfaller med förvaltningsområdena.

Organisation

För minoritetsuppdragets genomförande har Länsstyrelsen haft motsvarande drygt tre årsarbetskrafter och Sametinget två. Sametinget har även haft en årsarbetskraft för uppdraget om minoritet.se. Genom myndigheternas geografiska placeringar i Stockholm, Kiruna och Östersund finns representation i samtliga tre förvaltningsområden.

Enligt minoritetsförordningen (2009:1299) ansvarar Sametinget för uppföljningen av förvaltningsmyndigheters tillämpning av minoritetslagen när det gäller samer och samiska. Länsstyrelsen har motsvarande ansvar när det gäller judar, romer, sverigefinnar och tornedalningar samt jiddisch, romani chib, finska och meänkieli. För att säkerställa en likvärdig handläggning av uppdragen samordnar myndigheterna stora delar av de insatser som genomförs. En arbetsmodell har utvecklats där resultat och insatser från de olika delarna av uppdragen integreras i varandra för att på ett effektivt sätt bidra till utvecklingen inom politikområdet.

Arbetsmodell Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget

Anslagsmedel

Länsstyrelsen och Sametinget disponerade gemensamt enligt anslag 7:1, ap.3, 1 450 000 kronor till myndigheternas kostnader för stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser. Myndigheterna har under året förbrukat hela anslaget.

Kunskapshöjande insatser

I uppföljningsmyndigheternas uppgifter ingår att sprida kunskap om nationella minoriteter samt minoritetslagstiftningen och dess genomförande. De kunskapshöjande insatserna har fått genomslag i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska men ytterligare informationsinsatser behövs om minoritetslagens allmänna bestämmelser. Utanför förvaltningsområdena finns en fortsatt efterfrågan både av grundläggande information om nationella minoriteter samt om minoritetspolitiken och information om tillämpning av minoritetslagen. För att effektivisera kunskapsspridningen och nå ut brett så har uppföljningsmyndigheterna prioriterat olika digitala insatser. Detta har bland annat resulterat i en ökad användning av minoritet.se och fler prenumeranter av nyhetsbrevet.

Konferens om minoritetspolitiken och Agenda 2030

Under våren genomfördes en konferens för 180 anmälda från kommuner, regioner och länsstyrelser. Konferensen belyste möjligheterna till samordning mellan minoritetspolitiken och Agenda 2030. På konferensen presenterades även uppföljningsmyndigheternas rapporter från 2020 med resultat från uppföljningen av kommuners och regioners arbete med mål och riktlinjer samt undersökningen om coronapandemins påverkan på det kommunala och regionala arbetet. Responserna från deltagarna var att föreläsningarna och särskilt de konkreta kommunexemplen ansågs som mycket användbara för det fortsatta arbetet.

Minoritet.se och nyhetsbrev

Webbsidan minoritet.se är den fortsatt viktigaste insatsen för uppföljningsmyndigheternas informations-spridning inom minoritetspolitikens område.

Informationen på webbsidan kompletteras med nyheter i Facebookgruppen Minoritet.se med 2 300 följare och utgivning av nyhetsbrevet *Nationella minoriteter* med nyheter om aktuella frågor och aktiviteter inom området. Nyhetsbrevet vänder sig främst till tjänstepersoner på förvaltningsmyndigheter och har getts ut vid fyra tillfällen under 2021.

Via minoritet.se och nyhetsbrevet har även förvaltningsmyndigheter och nationella minoriteters organisationer och institutioner getts möjligheter att nå ut med aktuell information.

Webbsidan är välbesökt och har under året haft 530 900 sessioner/besök, vilket är en ökning med 25 procent från 2020 och 37 procent från 2019. För mer information om minoritet.se, se avsnitt om *Sametingets uppdrag*.

Även intresset för nyhetsbrevet är stort och vid årets slut hade nyhetsbrevet 1177 prenumeranter vilket är en ökning med 10 procent jämfört med året innan.

Lansering av digital verktygslåda

Under vintern lanserades en digital verktygslåda med metodstöd, information och ”Frågor och svar” på minoritet.se. Arbetet påbörjades 2020 och innehållet har utarbetats tillsammans med tjänstepersoner från kommuner och regioner. Innehållet har uppdaterats löpande med aktuell information och nya exempel.

Genom verktygslådan har kommuner och andra förvaltningsmyndigheter fått ytterligare stöd i sitt minoritetsarbete genom lättillgänglig information om minoritetspolitiken, presentationer med föreläsarmanus och exempel på arbetsmetoder, kommuners minoritetspolitiska mål och riktlinjer med mera.

Webbutbildning

Länsstyrelsen och Sametinget har tagit fram en webbutbildning om nationella minoriteters rättigheter och det allmännas ansvar. Syftet med webbutbildningen är att ge anställda inom kommuner, regioner och myndigheter grundläggande kunskap om den nationella minoritetspolitiken och hur minoritetslagen kan tillämpas i praktiken. Även de nationella minoriteterna ska kunna ta del av materialet. Utbildningen utgår från ett rättighetsperspektiv där det offentligas ansvar i frågorna tydliggörs. Två referensgrupper med deltagare från nationella minoriteter samt tjänstepersoner från

kommuner och regioner har medverkat i det omfattande arbetet. Utbildningen kommer att finnas tillgänglig på minoritet.se och lansering är beräknad till våren 2022.

Informationsmaterial och översättningar

I enlighet med myndigheternas miljöpolicy och den ökande digitaliseringen övergick uppföljningsmyndigheter 2020 till att enbart publicera informationsmaterial om nationella minoriteter digitalt. Till följd av kommunernas fortsatta efterfrågan på tryckt material fick dock beslutet omprövas under året och informationsmaterialen från 2019 och framåt trycktes upp på nytt.

Skriften *Lagen i fickan* med den reviderade minoritetslagen från 2019 har tryckts på finska, meänkieli, romani arli, romani kelderash, romani lovara och resanderomani. Tryck till fler språk är planerade.

Publikationerna finns att beställa kostnadsfritt i tryckt format eller laddas ner som pdf på minoritet.se. Publikationerna har även tillgänglighetsanpassats.

Under året har 19 300 exemplar av skolboken *Antiziganismen i Sverige* distribuerats. Tidigare uppföljningar har visat att skolboken samt de övriga publikationerna om nationella minoriteter har använts av många skolor i undervisningen.

Stöd och rådgivning

Rådgivning

Genom "*Frågor och svar*" på minoritet.se ges svar på frågor som rör minoritetspolitiken och minoritetslagen. Många föredrar ändå att kontakta uppföljningsmyndigheterna direkt. Under året har Länsstyrelsen och Sametinget gett råd och rekommendationer samt svarat på muntliga och skriftliga frågor från allmänheten, förvaltningsmyndigheter, företrädare för nationella minoritetsorganisationer, enskilda, studenter, forskare och media.

Samordning och samråd

Samråd och andra dialogformer med nationella minoriteter är en nyckel till att minoritetspolitikens övergripande mål med de tre delområdena ska få effektivt genomslag. Även samordning med lokala, regionala och nationella aktörer är av betydelse för minoritetsuppdraget och sker genom flera olika insatser. Till följd av coronapandemin har samråden och samordningen genomförts digitalt och i hybridform under året. Pandemins påverkan på förvaltningsmyndigheters och minoritetsorganisationers arbete har lyfts vid flera tillfällen.

Myndighetsnätverk

Under året samlade Länsstyrelsen och Sametinget vid två tillfällen cirka 20 statliga myndigheter med intresse och behov av att utbyta erfarenheter och att samverka kring minoritetsfrågor. De myndigheter som inbjöds hade pågående eller avslutade minoritetspolitiska uppdrag alternativt uppdrag inom strategin för romsk inkludering. Under vårens möte diskuterades pandemins konsekvenser för myndigheternas genomförande av uppdragen. Därutöver redovisades myndigheternas olika uppdrag för 2021, i syfte att hitta synergier och samarbeten mellan myndigheterna.

På hösten genomfördes ett erfarenhetsutbyte kring samrådsformer samt myndigheternas interna styrdokument och organisering av minoritetsuppdragen. Syftet var att stödja och inspirera i arbetet med att implementera frågorna inom myndigheternas olika verksamhetsområden. Flera betonade utmaningar med att prioritera minoritetsfrågorna på myndigheterna utan särskilda regeringsuppdrag. Informations- och erfarenhetsutbytena inom nätverket har varit uppskattade och det har stärkt möjligheterna till myndighetssamverkan.

Länsstyrelsenätverk

Utifrån länsstyrelsernas samverkande roll i länen har flera genomfört regionala utbildningskonferenser eller liknande om nationella minoriteters rättigheter. Det kan konstateras att konferenserna nått många deltagare med teori, praktiska exempel och erfarenhetsutbyten på länsnivå. Uppföljningsmyndigheterna har deltagit i delar av planeringen samt medverkat som föreläsare vid några av arrangemangen. Under året har Länsstyrelsen Stockholm även medverkat i länsstyrelsernas nätverk för mänskliga rättigheter. Flera länsstyrelser har efterfrågat ytterligare stöd från uppföljningsmyndigheterna i deras fortsatta arbete med uppdraget.

Samråd och referensgrupper med nationella minoriteter

Genom samråd med företrädare för nationella minoriteter har uppföljningsmyndigheterna informerat om pågående arbeten och lyssnat in synpunkter och önskemål. Flera samråd har genomförts med judiska, romska, sverigefinska och tornedalska riksorganisationer samt Sametingets språknämnd.

I syfte att underlätta och stödja kontakter mellan nationella minoriteters organisationer genomförde Länsstyrelsen även ett gemensamt storsamråd. Sametinget genomförde ett liknande storsamråd med samiska organisationer, partier och samebyar. Även Sametingets ungdomsråd och språknämnd deltog.

För att belysa jämställdhetsaspekter samt ett barn- och ungdomsperspektiv har nationella minoriteters kvinno-, respektive ungdomsorganisationer inbjudits till Länsstyrelsens samråd. I inbjudan till Sametingets storsamråd uppmuntrades till jämn könsfördelning och åldersspridning vid deltagandet.

Myndigheterna har även haft flera referensgrupper tillsatta under året. Referensgrupperna har varit knutna till olika projekt; den digitala verktygslådan, webbutbildning, uppföljningsrapport 2021 och översynen och utvecklingen av uppföljningssystemet.

Uppföljning av förvaltningsmyndigheters tillämpning av minoritetslagen

Uppföljning 2020

Under en stor del av verksamhetsåret arbetar Länsstyrelsen och Sametinget löpande med uppföljning av förvaltningsmyndigheters tillämpning av minoritetslagstiftningen. Under perioden 2014–2019 tillämpades en uppföljningsmodell med en omfattande uppföljning vart tredje år och tematiska fördjupningar åren däremellan. År 2020 avbröts cykeln eftersom uppföljningsmyndigheterna bedömde att coronapandemins påverkan på minoritetsarbetet i kommuner och regioner inte skulle möjliggöra en rimlig jämförelse.

I uppföljningsrapporten 2020 belystes istället pandemins konsekvenser på det minoritetspolitiska arbetet i kommuner och regioner. Uppföljningen omfattade även

kommuners och regioners arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet samt utvecklingen inom minoritetspolitikens delområden. Resultaten presenterades i Länsstyrelsen och Sametingets rapport *Minoritetspolitikens utveckling år 2020. Coronapandemins konsekvenser på det minoritetspolitiska arbetet*. Rapporten överlämnades till regeringen den 6 april.

I kontakter med förvaltningsmyndigheter och nationella minoriteter har det framkommit att rapporten utgjort värdefullt kunskapsunderlag i olika sammanhang inom deras uppdrag.

Uppföljning 2021

Arbetet med uppföljning för 2021 påbörjades under våren, parallellt med att rapporten för 2020 presenterades. Utifrån resultaten från 2020 bedömde uppföljningsmyndigheterna att det var prioriterat att fortsätta följa upp kommuner och regioners arbete med mål och riktlinjer även under 2021. Resultaten presenteras i kapitel *Minoritetspolitikens utveckling på kommunal och regional nivå*.

Översyn och utveckling av nuvarande uppföljning

Under hösten påbörjade uppföljningsmyndigheterna ett utvecklingsarbete med en översyn av nuvarande uppföljningsmodell. För att informera om det pågående arbetet samt inhämta synpunkter på befintlig uppföljning och förslag på förbättringar genomfördes samtal och möten med 11 myndigheter, 4 kommuner, 2 regioner och Sveriges kommuner och regioner (SKR). 25 organisationer inbjöds att ingå i den referensgrupp som följt arbetet varav 13 deltagit.

Utvecklingsarbetet sker i två etapper. Den första etappen har haft fokus på indikatorer, förvaltningsmyndigheters dataunderlag och möjligheter till delaktighet i arbetet samt periodicitet för olika uppföljningsdelar. Länsstyrelsen och Sametingets förslag utifrån resultaten i den första etappen är att uppföljningen i större utsträckning ska utgöras av kvalitativa underlag som kompletteras med kvantitativa indikatorer. De kvalitativa underlagen ska delvis tas fram och analyseras av myndigheter med särskild kompetens och ansvar inom områdena diskriminering, utbildning och äldreomsorg. Uppföljningsmyndigheterna bedömer att dessa underlag sammantaget ger goda förutsättningar för en analys som svarar på utvecklingen per minoritetspolitiskt delområde och i förhållande till det övergripande målet samt pekar på orsaker och förklaringar till varför utvecklingen ser ut som den gör.

Den andra etappen, som genomförs under våren 2022, kommer bland annat att fokusera på hur nationella minoriteters olika perspektiv och situation kan belysas i uppföljningen. Målsättningen är att hela eller delar av den nya uppföljningsmodellen ska tillämpas från hösten 2022.

Statsbidrag till kommuner och regioner samt kommuners kartläggningsarbete

Uppföljningsmyndigheterna betalar årligen ut statsbidrag till kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. Sametinget prövar frågor om statsbidrag till kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdet för samiska och Länsstyrelsen till övriga kommuner och regioner.

Enligt 8 § förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk är bidraget avsett att användas till merkostnader som uppkommer i kommuner och regioner med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt minoritetslagen, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska.

Kommunerna ska också tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga behoven som finns av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli och samiska.

Kommuner och regioner är skyldiga att lämna ekonomiska redovisningar av utbetalda medel och vad medlen använts till. Nedan redovisas deras disponibla statsbidrag vilket avser överskott av statsbidrag 2020, beviljad överföring av statsbidrag 2020 till 2021 samt utbetalt statsbidrag 2021 (se sammanställning i bilaga 3).

Statsbidrag till kommuner

Länsstyrelsen fördelade under året 54 675 114 kronor i statsbidrag till 59 kommuner och Sametinget 24 659 831 kronor till 25 kommuner. Totalt fördelade myndigheterna 79 334 945 kronor till 84 kommuner.

Kommunerna hade under året 89 456 475 kronor i disponibelt statsbidrag. Totalt förbrukades 77 869 204 kronor (87 procent) vilket är samma procent som föregående år.

Fördelningen av statsbidraget är i stort likadan som tidigare år det vill säga drygt 40 procent till samordning, 20 procent till språk- och kulturaktiviteter och drygt 10 procent till respektive förskoleverksamhet och service och omvårdnad inom äldreomsorgen.

Uppföljningsmyndigheterna noterar återigen en osäkerhet hos kommunerna om vilka insatser som kan räknas som merkostnader och vilken typ av stödåtgärder för språken som kan bekostas av bidraget. I årets redovisningar finns exempelvis kostnader för stipendier till elever i grundskolan och gymnasiet samt reguljära föreningsbidrag redovisade. Det finns ett fortsatt behov av att bestämmelsen för statsbidragets användning förtydligas.

Statsbidrag till regioner

Länsstyrelsen fördelade under året 1 987 689 kronor i statsbidrag till nio regioner och Sametinget fördelade 959 003 kronor till sex regioner. Totalt fördelades 2 946 692 kronor till 15 regioner.

Regionerna hade 3 920 000 kronor i disponibelt statsbidrag för 2021 och den totala förbrukningen var 3 098 893 kronor (79 procent). Förbrukningen har ökat jämfört med föregående år.

Även för regionerna ser användningen av statsbidraget i stort likadan ut som föregående år, det vill säga framförallt till samordning och språk- och kulturaktiviteter.

Överföring av statsbidrag till 2022

Enligt minoritetsförordningen 10 a § får statsbidraget sättas ned om en kommun eller region inte förbrukat hela beloppet för närmast föregående bidragsår. Statsbidraget ska dock inte sättas ned om en kommun eller region ansökt om att medel ska få användas för kommande år och ansökan beviljas.

Sista datum för ansökan om överföring av statsbidrag var den 10 november 2021. Sammantaget inkom 14 ansökningar om totalt 4 172 000 kronor. På grund av restriktioner kopplade till coronapandemin har ett flertal aktiviteter som skulle bekostas av statsbidraget under 2021 ställts in. Uppföljningsmyndigheterna har beaktat detta i beslutsfattandet och 13 ansökningar beviljades i sin helhet och 1 ansökan beviljades delvis. Totalt beviljades ansökningar om överföring av statsbidrag på 3 412 000 kronor.

Kommuners kartlägningsarbete i förvaltningsområdena

Enligt 8 § minoritetsförordningen ska varje kommun som ingår i förvaltningsområde, tillsammans med de nationella minoriteterna, kartlägga behoven som finns av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska. Enligt förordningen ska kommunerna redovisa sitt kartlägningsarbete till uppföljande myndigheter⁵.

Uppföljningsmyndigheternas enkätresultat visar att drygt 90 procent av kommunerna har kartlagt vilka behov som finns av service på nationella minoritetsspråk. Det är en ökning med 10 procent jämfört med 2020. Hälften uppger dock att detta endast gäller till viss del. Orsakerna till detta är bland annat att aktuella behovsanalyser saknas för vissa verksamhetsområden, coronapandemin samt pågående arbete med minoritetspolitiska mål och riktlinjer.

Närmare 80 procent har aktuella behovskartläggningar vad gäller förskola och knappt 70 procent har motsvarande för äldreomsorg på nationella minoritetsspråk. Omkring 60 procent har detsamma vad gäller service på minoritetsspråken i telefonväxel samt information om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter och något färre om minoritetsspråkig personal i kommunen. Cirka 30 procent har aktuella kartläggningar av service beträffande ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk samt annan pedagogisk verksamhet på språken.

I jämförelse med 2020 har kommunerna i större utsträckning aktuella kartläggningar vad gäller förskola på nationella minoritetsspråk samt utbud och efterfrågan av minoritetsspråkig äldreomsorg. En förklaring till detta kan vara att de inom dessa verksamhetsområden är skyldiga att förhålla sig till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2001:453) förutom minoritetslagen. I övrigt är resultaten ungefär som förra året.

Kartlägningsarbetet har i de flesta kommuner helt eller delvis genomförts i samråd med nationella minoriteter. Kommuner som inte samrått med minoriteterna finns representerade i samtliga tre förvaltningsområden. Pandemin och svårigheter att få deltagande av barn och unga är skäl som anges till varför samråd inte genomförts.

Kartlägningsarbetet genomförs på olika sätt exempelvis genom digitala enkäter, utskick i pappersform, kontakt med verksamheter som förskola, skola och äldreomsorg, samtalsgrupper, intervjuer, workshops, intranät för insamling av personalens språkkunskaper, avstämning med nyckelpersoner i verksamheterna, inskrivning och önskemål om minoritetsspråkig förskola och äldreomsorg, dialog och samråd med minoritetsgrupperna med mera.

⁵ Arvidsjaur, Borlänge, Finspång, Krokomb, Malå, Mariestad, Sundbyberg, Upplands Väsby och Vindeln besvarade inte enkätundersökningen och har därmed inte redovisat sitt kartlägningsarbete. Degerfors besvarade enkätundersökningen men har inte redovisat sitt kartlägningsarbete.

Jämställdhet

Under året har Länsstyrelsen utarbetat nya riktlinjer för deltagande i samråd med nationella minoriteter för att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv i dialogerna. Sametinget har uppmuntrat till jämställt deltagande vid samråd.

Inom minoritetspolitikens område finns många utmaningar med att belysa eventuella skillnader mellan kvinnor och män. Det faktum att det inte är tillåtet att registrera uppgifter eller samla in data baserat på etnisk tillhörighet förutsätter andra metoder än traditionell kartläggning utifrån statistik. Myndigheterna avser att fortsätta utveckla arbetssätt för att belysa skillnader mellan kvinnor och män.

Bedömningar

Coronapandemin har påverkat verksamheten även under 2021 och stora delar av insatserna har bedrivits digitalt eller i hybridform. Merparten har dock kunnat genomföras som planerat och deltagandet i nätverksträffar, samråd och liknande har varit högt.

De resultat som ligger till grund för den här rapporten visar på fortsatta utmaningar inom minoritetspolitikens delområden som behöver hanteras långsiktigt. De höjda anslagen till Länsstyrelsen och Sametinget för 2022 (anslag 7:1) möjliggör för myndigheterna att växla upp arbetet med kunskapshöjande insatser och att vidareutveckla arbetet med samordning och uppföljning av minoritetspolitiken enligt nedan:

Kunskapshöjande insatser

- För att stärka kommuners och regioners förutsättningar att arbeta med nationella minoriteters rättigheter med kopplingen att motverka diskriminering och utsatthet avser Länsstyrelsen och Sametinget att initiera ett utvecklingsarbete tillsammans med flera aktörer och ta fram kunskaps- och metodstöd.
- För att fler kommuner och regioner ska arbeta systematiskt och målinriktat med sitt minoritetspolitiska arbete avser Länsstyrelsen och Sametinget att samla in ett urval av kommuners och regioners mål och riktlinjer samt sprida goda exempel.
- För att stärka förvaltningsmyndigheters förutsättningar att tillförsäkra alla fem nationella minoriteter rätten till inflytande och delaktighet planerar myndigheterna att ta fram ett kunskaps- och metodstöd.

Samordning

- Många länsstyrelser har utvecklat interna och externa insatser i positiv riktning men har begränsade möjligheter att arbeta med frågorna. För att stödja länsstyrelserna i det fortsatta arbetet avser Länsstyrelsen och Sametinget att erbjuda kompetensutveckling och forum för kollegialt lärande och samordning.

Uppföljning

- För att få bättre förutsättningar för en god analys av minoritetspolitikens utveckling har Länsstyrelsen och Sametinget genomfört en översyn av nuvarande uppföljningsmodell. Under 2022 kommer arbetet att fördjupas.

För mer bakgrundsinformation om de planerade insatserna, se kapitel *Minoritetspolitikens utveckling på kommunal och regional nivå*.

Länsstyrelsens uppdrag

Anslagsmedel

Länsstyrelsen disponerade enligt anslag 7:1 ap. 9, totalt 3 800 000 kronor till myndighetens utgifter för uppföljning enligt minoritetslagen samt för administrativa utgifter för fördelning av statsbidrag enligt förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. Samtliga medel förbrukades. Länsstyrelsen bistod även uppdraget, utöver anslaget, med OH-kostnader.

Statsbidrag till nationella minoriteters organisationer

Statsbidrag till organisationer som företräder judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar regleras i förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. Under 2021 betalade Länsstyrelsen ut 6 520 000 kronor till 16 organisationer:

Organisationer som företräder judar

- Ideella föreningen Chabad Lubavitch – 350 000 kronor
- Sveriges Jiddischförbund – 462 727 kronor

Organisationer som företräder romer

- Romano Pasos Research Centre – 166 623 kronor
- Frantzwagner Sällskapet – Sinti Kettanepa – 102 208 kronor
- International Romani Union i Norden – 166 623 kronor
- Sveriges Romerförbund – 214 935 kronor
- Riksförbundet Romer i Europa – 231 039 kronor
- Roma Institutet – 343 766 kronor
- Centrala Riksförbundet Roma International – 375 974 kronor
- Trajosko Drom – 166 623 kronor
- Internationella Romska Evangeliska Missionen – 150 519 kronor
- Fusion – 70 000 kronor

Organisationer som företräder sverigefinnar

- Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige – 378 268 kronor
- Sverigefinska Riksförbundet – 1 988 658 kronor
- Sverigefinländarnas Arkiv – 507 099 kronor

Organisationer som företräder tornedalingar

- Svenska Tornedalingars Riksförbund – 844 935 kronor

Utifrån ändring av regleringsbrev 2021-06-10 för budgetåret 2021, avseende anslagen 7:1 och 7:2, förstärktes stödet för de nationella minoriteterna med 1 400 000 kronor.

Bidraget betalades ut till följande organisationer:

Organisationer som företräder judar

- Ideella föreningen Chabad Lubavitch – 131 250 kronor
- Sveriges Jiddischförbund – 141 856 kronor

Organisationer som företräder romer

- Romano Pasos Research Centre – 35 350 kronor
- Frantzwagner Sällskapet – Sinti Kettanepa – 29 285 kronor
- International Romani Union i Norden – 35 350 kronor
- Sveriges Romerförbund – 39 886 kronor
- Riksförbundet Romer i Europa – 41 401 kronor
- Roma Institutet – 52 007 kronor
- Centrala Riksförbundet Roma International – 55 007 kronor
- Trajosko Drom – 35 350 kronor
- Internationella Romska Evangeliska Missionen – 33 830 kronor
- Fusion – 26 250

Organisationer som företräder sverigefinnar

- Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige – 101 136 kronor
- Sverigefinska Riksförbundet – 252 649 kronor
- Sverigefinländarnas Arkiv – 113 257 kronor

Organisationer som företräder tornedalingar

- Svenska Tornedalingars Riksförbund – 276 136 kronor

En ekonomisk redovisning samt verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2021 ska lämnas till Länsstyrelsen senast den 30 april 2022. En rapport som beskriver hur statsbidragen har använts kommer att lämnas till Kulturdepartementet senast den 1 juni 2022.

Samrådsmedel

Länsstyrelsen fördelade under året vardera 400 000 kronor till Svenska Tornedalingars Riksförbund och Sverigefinländarnas delegation. Syftet med bidraget är att stärka organisationernas möjlighet till samråd och dialog med kommunerna i respektive förvaltningsområde.

Organisationernas redovisningar visar att bidraget till samråd och dialog har använts till deltagande i lokala, regionala och nationella samråd med förvaltningsmyndigheter. Bidraget har även använts till informations- och utbildningsinsatser riktade till lokalföreningar och avdelningar.

Sverigefinländarnas delegation noterar att även 2021 har präglats av pandemin och att de flesta aktiviteter har genomförts digitalt. Svenska Tornedalingars Riksförbund redovisar att de bistått förbundets lokalföreningar med ekonomiskt stöd för att möjliggöra deras verksamhet och dialog med förvaltningsmyndigheter men under-

stryker att stödet inte är i paritet med behoven som finns lokalt. Förbundet påtalar även att stödet för samråd inte är lika när det gäller finska, meänkieli och samiska.

Samråd med nationella minoriteter

Länsstyrelsen har vid två tillfällen under året genomfört samråd med judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Syftet med samråden var att inhämta synpunkter, föra dialog samt ge möjlighet till erfarenhetsutbyte angående minoritetspolitiska frågor.

I april genomfördes ett gemensamt samrådsmöte med representanter för samtliga fyra minoriteter. På mötet diskuterades bland annat handlingsprogrammen för bevarande av de nationella minoritetsspråken, en undersökning om allmänhetens kunskap om de nationella minoriteterna och kampanjen Jag är rom. Vidare presenterade Länsstyrelsen uppföljningsrapporten för minoritetspolitikens utveckling 2020 och årsredovisningen av strategin för romsk inkludering.

På det gemensamma samrådet redogjorde också deltagande organisationer för vad som var aktuellt inom respektive organisation. Här framkom bland annat att organisationernas ekonomiska situation var ansträngd och att organisationsbidraget behövde öka, att det digitala arbetssättet var utmanande, att lokalföreningar tappat medlemmar då inga fysiska aktiviteter har kunnat genomföras på grund av pandemin samt att kunskapsnivån om minoritetspolitiken upplevdes som fortsatt låg. Flera organisationer lyfte även att modersmålsundervisning och språkrevitalisering är viktiga minoritetspolitiska frågor.

Under hösten hade Länsstyrelsen även enskilda samråd med respektive minoritet. På dessa möten inhämtades organisationernas synpunkter och inspel på Länsstyrelsens förslag på riktlinjer för representation vid samråd. Vidare gavs information om bland annat utvecklingen av uppföljningsmyndigheternas uppföljningssystem samt upplägg för uppföljningsrapporten 2021. De enskilda samråden kompletterades med minoriteternas egna punkter på dagordningen.

På samrådet med judiska representanter framkom att många myndigheters inbjudan till samråd endast utgår från vilka organisationer som tilldelats bidrag från Länsstyrelsen eller annan myndighet. Detta har resulterat i att organisationer som inte får bidrag inte heller blivit inbjudna till samråd. Organisationerna uttalade sig även positiva till de satsningar som nu görs för att bland annat motverka antisemitism, stärka utbildningen i jiddisch samt utredning om en strategi för stärkande av judiskt liv.

På det romska samrådet framfördes en brist på romsk kultur- och språkkompetens i olika samråd och arbetsgrupper. Detta har resulterat i att beslut tagits utan romskt inflytande och delaktighet och att missförstånd inträffat med anledning av förvaltningsmyndigheters bristfälliga kunskap.

På samrådet med sverigefinnar diskuterades att flera statliga rapporter visat att många kommuner ännu inte lever upp till minoritetslagen. Utan möjlighet till tillsyn är det svårt att få kommuner att leva upp till lagens krav.

I samrådet med tornedalingar framkom att satsningarna inom ramen för minoritetspolitiken varit för begränsade, exempelvis behöver utbildningsområdet tillföras betydligt mer medel. STR-T underströk också att bidragen till organisationerna måste öka för att minoriteternas organisering ska kunna stärkas.

Översyn av riktlinjer för deltagande vid samråd

För att säkerställa ett representativt och brett deltagande vid Länsstyrelsens samråd med nationella minoriteter har nya riktlinjer utarbetats och beslutats.

Mänskliga rättighetsdagarna

Länsstyrelsen deltog under året på MR-dagarna i Uppsala och Göteborg i syfte att nå civilsamhället och en bredare allmänhet med information om nationella minoriteters rättigheter. I samverkan med Uppsala kommun, Boverket, Länsstyrelsen i Uppsala och Uppsalahem arrangerades ett seminarium om diskriminering av romer på bostadsmarknaden. På höstens MR-dagar i Göteborg deltog Länsstyrelsen med information om nationella minoriteter i länsstyrelsernas gemensamma monter.

Uppdrag inom strategin för romsk inkludering

Länsstyrelsen har sedan 2012 haft i uppdrag att samordna och följa upp insatser inom ramen för den samordnande och långsiktiga strategin för romsk inkludering 2012–2032. Under året har myndigheten bland annat genomfört nätverksträffar med kommuner som arbetar med romsk inkludering samt spridit 19 300 exemplar av skolboken *Antiziganismen i Sverige*. Länsstyrelsen har också lämnat slutredovisning till regeringen av uppdraget om att öka kunskapen om hur romska barn och unga utsätts för antiziganism i dag. En utförlig redovisning av myndighetens samordnings- och uppföljningsuppdrag lämnas till Regeringskansliet senast 15 april.

Övriga insatser

Länsstyrelsen har ingått i Kungliga bibliotekets referensgrupp för pilotprojektet Bläddra som syftar till att tillgängliggöra e-böcker och ljudböcker på de nationella minoritetsspråken. Vidare har Länsstyrelsen deltagit i sedvanliga arbetsmöten och seminarier med Sametinget, Skolverket, Socialstyrelsen, Kulturrådet, Jämställdhetsmyndigheten, Institutet för språk och folkminnen och Forum för levande historia kring olika utredningsuppdrag och aktuella frågor. Myndigheten har även lämnat synpunkter till Skolverkets uppdrag i regleringsbrev 2021 om förslag på hur en nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk inom skolväsendet kan organiseras så att undervisningen i språken stärks.

Under verksamhetsåret har remissyttranden lämnats till:

- Institutet för språk och folkminnen rapport *Förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska*.
- Sametingets rapport *Förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken*.
- Delbetänkandet *Rätt mottagare. Demokrativillkor och integritet (SOU 2021:66)*.

Bedömningar och förslag

- 2021 blev ännu ett år där coronapandemin medförde konsekvenser för minoritetspolitikens genomförande i stort och för Länsstyrelsens insatser. Trots begränsningar av fysiska möten och andra aktiviteter som tidigare utgjort en väsentlig del av

uppdraget så har pandemin samtidigt påskyndat en positiv utveckling av digitala alternativ. Via digitala möten och samråd har myndighetens löpande kontakter med judars, romers, sverigefinnars och tornedalingars riksorganisationer underlättats vilket ökat nationella minoriteters möjlighet till inflytande. Genom de nya riktlinjer som utarbetats för deltagande vid samråd så har även ett jämställdhets- och ett ungdomsperspektiv säkerställts. Arbetet med att utveckla samråden fortsätter för att driva frågor av betydelse för de nationella minoriteterna.

- Bidrag utgår årligen till Sverigefinländarnas delegation och Svenska Tornedalingars Riksförbund STR-T för samråd och dialog med kommuner som ingår i förvaltningsområdena. Eftersom bidraget utgör en kompensation för något som ingår i minoritetslagens allmänna bestämmelser och omfattar samtliga nationella minoriteter så föreslår Länsstyrelsen att organisationer som företräder judar och romer tilldelas motsvarande bidrag för samråd.
- Att anslaget motsvarande minst 2022 års anslag till uppföljningens verksamhet säkerhetsställs för år 2023.

Sametingets uppdrag

Anslagsmedel

Sametinget disponerar enligt anslaget 7:1, ap 12, 2 200 000 kronor till myndighetens kostnader för uppföljning enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Utfallet per den 31 december 2021 visar en förbrukning på 1 658 000 kronor. Coronapandemin har inneburit att utåtriktad verksamhet i form av kunskapshöjande, informations- och utbildningsinsatser inte kunnat utföras enligt plan under 2021 på grund av restriktioner och smittorisk. Pandemin har orsakats att inplanerade kommunbesök avbokats och inga nya besök kunnat planeras in. Vidare har personalsituation på enheten inneburit att det funnits vakans under en längre period 2021. Till detta kommer att Sametinget under år 2021 förändrat sina rutiner för fördelning av indirekta verksamhetskostnader från myndighetens förvaltningsanslag (OH-kostnader av IT och hyra) till myndighetens respektive sakanslag. Från och med år 2021 finansierar Sametinget endast direkta verksamhetskostnader med sakanslagens medel. Föregående år redovisades indirekta kostnader á 200 tkr på denna anslagspost. Detta synliggörs på budgetutfallet för 2021, medel har förblivit oförbrukade.

Statsbidrag

Samråd och samrådsmedel

Till verksamhet för att stärka samers samråd och dialog på regional och lokal nivå har Sametinget haft medel motsvarande 600 000 kronor. Anslaget har använts för att finansiera ett samrådsmöte med företrädare för samebyar, sameföreningar, partier i plenum och övriga riksorganisationer. Även Sametingets ungdomsråd och språknämnden deltog. Sametinget strävar efter en jämn köns- och åldersfördelning och formulerade inbjudan därefter. Syftet har varit att inhämta synpunkter, föra dialog samt ge möjlighet till erfarenhetsutbyte angående minoritetspolitiska frågor. Totalt var det 63 anmälda. Tolv av deltagarna var män. En tredjedel av deltagarna var i åldersspannet 41–60 år och åtta personer deltog som ungdomsrepresentant. Sametinget har även diskuterat undersökningen om allmänhetens kunskap om de nationella minoriteterna tillsammans med Språknämnden.

Utifrån ändring i regleringsbrev (Ku 2021/01521CSM), har Sametinget fördelat ett bidrag om totalt 830 000 kronor till organisationer som företräder samer vid ett tillfälle under 2021. Syftet med bidraget är att stödja verksamheten för de organisationer som företräder samer inom det minoritetspolitiska området. Bidrag har fördelats till de samebyar, sameföreningar samt samiska organisationer som deltagit i förvaltningsmyndigheters samråd. Totalt 80 organisationer fick del av bidraget, vilket är en ökning med 8 organisationer jämfört med föregående år.

Sametingets politiker och tjänstepersoner har under året deltagit i samrådsmöten med Kulturrådet och Folkhälsomyndigheten. I möten med Sveriges Radio, Sveriges utbildningsradio och utbildningsmyndigheterna deltog inga förtroendevalda från Sametinget.

Kunskapshöjande insatser

Sametinget har genomfört en digital informationsträff för samordnare och andra ansvariga för arbete som rör samer och nationella minoriteter i kommuner och regioner, samt för länsstyrelserna som ingår i förvaltningsområdet för de samiska språken. Syftet var att informera om regeringsrapporter och uppföljningsmyndigheternas arbete. Därutöver informerades om bland annat förslaget till lag om konsultationsfrågor som rör det samiska folket och om e-utbildning i samisk kulturförståelse och kulturnätverk. Totalt deltog 63 personer, 51 kvinnor och 12 män. En presentation om minoritetspolitiken och minoritetslagen har hållits på förskolekonferensen "*Samiska i förskolan*" som Samiskt språkcentrum anordnade tillsammans med nätverket Veärbmie⁶. Sametinget har fortsatt att uppmärksamma Folkhälsomyndigheten om vikten av att information om covid-19 finns tillgänglig på alla de samiska språken. Under året har även myndigheten lämnat tre remissyttranden som berört minoritetspolitiken⁷. Utöver organiserade aktiviteter har stöd och information getts via telefon och e-post.

Samiska språken inom sjuk-och hälsovård

Under året har det framkommit i bland annat media att samer, både barn och äldre inte kunnat prata samiska inom hälso- och sjukvård.⁸ Det har blivit tydligt att trots annan lagstiftning och minoritetslagens allmänna bestämmelser, att främja språket inte är tillräckligt för att tillgodose samers rätt att prata samiska i kontakten med exempelvis läkare på hälsocentralen. Inte heller den särskilda bestämmelsen att myndigheten även i övrigt ska sträva efter att bemöta enskilda på samiska är tillräckligt. För att samer ska få rätt att prata samiska och en rätt till jämlik hälso- och sjukvård som övriga behöver minoritetslagstiftningen utvidgas så att den även omfattar sjuk-och hälsovården.

6 Ett nätverk bestående av åtta kommuner som ingår i förvaltningsområdet för samiska.

7 Yttrande till Skolverkets uppdrag i regleringsbrev 2021 om förslag på hur en nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk inom skolväsendet kan organiseras så att undervisningen i språken stärks. Yttrande till promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan. Yttrande till delbetänkandet Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området SOU (2020:79).

8 Besvikna över att inte få samisk tolk vid sjukvårdsbesök – Sameradion | Sveriges Radio, Trots språklagen – svårt att få hjälp på samiska | SVT Nyheter, Trots språklagen – svårt att få hjälp på samiska – Sameradion | Sveriges Radio, Hennes son förminskades av vårdpersonalen – Sameradion | Sveriges Radio.

Översyn av fördelning av statsbidrag

Sametinget har vid ett flertal tillfällen, senast i myndighetens budgetunderlag 2023–2025 uppmärksammat regeringen på att det kan vara skäl att se över fördelningen av statsbidrag till kommuner inom förvaltningsområdet för samiska. De flesta av dessa kommuner har en efterfrågan av service och omvårdnad på flera av de samiska språken. Detta medför en väsentlig merkostnad jämfört med om kommunen ger motsvarande service och omvårdnad enbart på ett minoritetsspråk. Merkostnader uppstår exempelvis vid översättningar, anlitanande av tolkar och information på de olika samiska språken. Även inom förskoleverksamheten och äldreomsorgen finns det behov av fler samisktalande personal på grund av de stora skillnaderna mellan de samiska språken. Representanter för samerna i kommunala samrådsgrupper har också påtalat för Sametinget att statsbidraget är för lågt och att fördelningsnyckeln bör ses över. En möjlig lösning skulle kunna vara att Sametinget får utökade resurser och att kommunerna kan ansöka om tilläggsanslag från Sametinget.

Särskilda regeringsuppdrag till vissa statliga myndigheter

Sametinget ser ett behov av att myndigheter som hanterar frågor som berör samisk näringsverksamhet och kulturarv, till exempel samisk markanvändning och övergripande frågor som rör rovdjursförvaltning, får särskilda uppdrag att redovisa respektive myndighets insatser utifrån minoritetspolitiken och tillämpning av minoritetslagen. Som kulturfaktor är rennäringen central. Det finns ett ömsesidigt förhållande mellan rennäring, övriga samiska näringar och samisk kultur. Sametingets erfarenhet är att särskilda regeringsuppdrag har bidragit till vissa statliga myndigheters och länsstyrelser utveckling av minoritetspolitiken och tillämpningen av minoritetslagen, vilket rapporterats om i tidigare uppföljningsrapporter.

Rasism mot samer

Minoritetspolitiken har hittills haft begränsade effekter för delområdet diskriminering och utsatthet. Det är ingen skillnad detta år jämfört med tidigare. Inom förvaltningsområdena har insatserna till och med minskat medan insatserna utanför förvaltningsområdena avstannat på en fortsatt låg nivå. Vilket är både allvarligt och bekymmersamt.

En del enskilda samer kan idag möta öppen och dold diskriminering och kränkande behandling. Samiska företrädare har i olika sammanhang tagit upp den rasism som samer kan utsättas för. I spåret av Girjasdomen har motsättningarna på många håll hårdnat och det finns konkreta exempel på hur samer kan utsättas för hat och hot både fysiskt och digitalt. Hatbrott och trakasserier mot samer kan till exempel ofta tas ut på renar där människor plågar, skjuter och jagar renar med skoter eller andra motorfordon. Andra exempel är hur människor i sociala medier kan uppmanas att ge sig på både renar och samer. Även dödshot förekommer. Sabotage, glåpord, mobbning i skolan och kränkningar är andra exempel på hur rasism mot samer kan yttra sig.

I en opinionstext i DN i april 2021 skriver Elin Anna Labba, författare och Augustprisvinnare om hur ord kan vara fyllda av skräck – men också av hopp och tro.

”Utanför samiska sammanhang är kolten en risk jag tar. [...] Kolten är både utsatthet och rustning, fast på senare år har jag märkt att rustningen har börjat vittra sönder. Jag bannar att den håller emot allt sämre, kanske hänger det ihop med att jag har fått barn.

Trots att jag virar halsduken hårt om mig känns det allt oftare som att det rinner isande vatten i nacken. Jag kan inte hålla nätets hatiska trådar borta från mig.”

I Sametingets redovisning av regeringsuppdraget *Kunskapssammanställning om den psykosociala ohälsan hos det samiska folket* framkommer att många samer känt oro för sin psykosociala hälsosituation. De samiska ungdomar som har blivit utsatta för negativ behandling på grund av deras samiska bakgrund har lägre välbefinnande. Att uppleva etnisk diskriminering är vanligare bland samer som har en stark samisk identitet.

I ett gemensamt uttalande *Hot och hat riktat mot samer måste bekämpas!* från Sametingens presidenter och ministrar med ansvar för samepolitik i Sverige, Norge och Finland uppmärksammades i februari 2021 rasismen mot samer. Där uttalas bland annat:

”Samerna är ett urfolk med egen kultur, samhällsliv och språk som berikar oss alla. Vi ser med oro hur samer utsätts för hot, hat och trakasserier. Med gemensamma krafter måste vi bekämpa rasismen”

Utbildningsinsatser hos förvaltningsmyndigheter om urfolket samer behöver öka och sambanden med diskriminering och utsatthet som rasism och hatbrott behöver uppmärksammas, bemötas och synliggöras.

Minoritet.se

Anslag

Enligt anslaget 7:1, ap. 15, disponerar Sametinget 1 200 000 kronor till finansiering av webbplatsen. Hela anslaget har förbrukats. Merparten gick till fasta kostnader såsom lön och teknik för att bedriva webbplatsen samt till produktion och inköp av reportage och bilder.

Redaktionellt

Redaktören ansvarar för huvuddelen av reportage, bilder, rörlig bild samt övriga texter på minoritet.se. Ett 20-tal frilansare levererar material.

Minoritet.se publicerar nyheter och reportage om och med urfolket samerna och de nationella minoriteterna och sprider på så vis kunskap, minskar fördomar och ökar mångfalden. På webbplatsen finns också relevant myndighetsinformation och information om romsk inkludering. Numera finns materialet från Länsstyrelsen i Stockholms tidigare kampanj *Jag är rom!* också samlat här.

I den mån budgeten tillåter lyfter webbplatsen fram de nationella minoritetsspråken genom rörlig bild. Totalt har videoklippen visats 689 gånger vilket är en minskning med knappt 30 procent. Det kan bero på att färre klipp publicerats under 2021 på grund av pandemin. Informationspaketet/Verktygslådan har fortsatt uppdaterats löpande med material som kan användas som inspiration och goda exempel hos kommuner och regioner. Efter önskemål från dialogmötet håller en power point-presentation om nationella minoriteter för förskolebarn på att tas fram och publiceras våren 2022. Kartorna på kommunerna och regioner i förvaltningsområdena har förbättrats och blivit mer detaljerade, detta efter önskemål från minoriteterna.

För att veta om besökarna är nöjda med den informationen de fått och får via hemsidan finns en funktion kallad "Hjälpte informationen dig?" på sidan om Frågor och svar. 13 personer svarade ja och 17 nej men ingen kommenterade vad som var negativt.

Utvecklingsarbetet med webbplatsens tillgänglighet som påbörjades 2019 har fortsatt även detta år. Exempelvis har alla nedladdningsbara beställningsmaterial på webbplatsen framtagna efter 2018 har anpassats för att bli digitalt tillgängliga.

Arbetet med att implementera det nya webbpubliceringsverktyget, har blivit ytterligare försenat men ska realiseras år 2022.

Marknadsföring av webbplatsen

För att få fler att hitta webbplatsen och information om de nationella minoriteterna och urfolket samerna har åtgärder vidtagits för att bli synligare i Googles sökfunktion, bland annat genom inköp av annonser, exempelvis Google Ads.

Webbplatsen är en viktig kanal för spridning av kunskap. Den uppmärksammas även på konferenser om nationella minoriteter och minoritetsspråk och genom annonser även i minoritetsmedia och skolforum. Facebookgruppen Minoritet.se har i dag över 2 300 följare, en ökning med cirka 100 följare sedan förra året. Med hjälp av Facebook får artiklar större spridning.

Statistik

Webbplatsen hade under året 530 900 sessioner/besök. Målet 2021 var att ha minst lika många besök som året innan och ökningen är drygt 25 procent.

Google Ads gav under 2021 cirka 281 000 exponeringar jämfört med 95 000 exponeringar året innan. Annonsering på SO-rummet gav mellan januari till oktober 20 000 visningar och sidobannern på Lektion.se gav 1 450 klick.

Totalt publicerades 332 artiklar på webbplatsen, vilket är rekordmånga. Året innan var summan 209. I och med att restriktioner påverkat arbetet med webbplatsen har redaktören kunnat omfördela medel till inköp av material istället, såsom reportage och bilder. I snitt stannar en besökare som går in via sin dator cirka 2,45 minuter på minoritet.se. Det är ungefär lika som i fjol men det är en lång tid om man jämför med exempelvis dagstidningar på nätet. Det visar att besökaren går vidare och hittar mer att läsa. De flesta besökare finns i Stockholms län, följt av Västra Götaland, Skåne och Norrbotten.

Dialogmöten

Den 8 september hölls det första årliga dialogmötet med de nationella minoriteterna digitalt med anledning av coronapandemin. Syftet är att involvera minoriteterna i arbetet med hemsidan. Inbjudna var de organisationer som erhållit organisationsbidrag från Länsstyrelsen i Stockholm 2021 samt ungdomsorganisationerna. Deltog gjorde representanter från I.R.U Norden, Frantzwagnersällskapet, Sverigefinska ungdomsförbundet, Riksförbundet romer i Europa och STR-T, Svenska Tornedalingars Riksförbund- Tornionlaaksolaiset. Deltagarna fick komma med förslag på innehåll. De ser gärna en fortsättning med krönikor och de använder sig ofta av webbplatsen. Den 6 oktober hölls ett andra dialogmöte med företrädare för de judiska organisationerna,

som inte kunde delta den 8 september då det var judisk högtid. Deltog gjorde Chabad Lubavitch Malmö, Judiska Centralrådet, Judiska Ungdomsförbundet samt den romska organisationen Fusion i Göteborg. Sammantaget blev det en väldigt god uppslutning från samtliga nationella minoriteter och redaktören fick många bra förslag på reportage och andra idéer som stärker webbplatsen. Noterbart i år är att flera romska organisationer deltog. Samråd med samerna hölls digitalt den 23 november i samband med att Sametinget bjöd in företrädare för samebyar, sameföreningar, organisationer och partier i plenum till ett samrådsmöte i Luleå. Deltagarna framförde önskemål om fysiska dialogmötena fortsättningsvis, vilket är redaktörens ambition. Samtliga som deltagit i mötena är nöjda med webbplatsen.

Jämställdhet

Enligt den jämställdhetsplan som Sametinget har arbetat redaktören aktivt med att försöka hålla en jämn fördelning mellan män och kvinnor på webbplatsen. 99 kvinnor figurerar i artiklar och notiser och antalet män är 43. Det är något fler män än ifjol. Här är målpuffyllelsen inte tillfredställande men redaktören arbetar medvetet med detta. Webbplatsen hade 190 artiklar och notiser som handlade om både män/kvinnor eller om barn. Redaktören tar även med jämställdhetsperspektivet i fördelningen av jobb till frilansare. 2021 var 8 av 19 bland frilansarna män. 15 av 19 av frilansarna har minoritetsbakgrund. Fem krönikor publiceras varje år efter förslag från de nationella minoriteterna och urfolket samerna. 2021 var samtliga fem kvinnor.

Minoritet.se vill vara en jämställd webbplats för alla. Den skiljer sig i mängden från exempelvis övrig media där männen är överrepresenterade. Här är det kvinnorna som fortfarande syns mest och det beror på att språk och kultur är områden där kvinnor är överrepresenterade.

Coronapandemin

Coronapandemin har påverkat arbetet med webbplatsen även under 2021. Reseförbud och andra restriktioner har gjort det svårare att göra reportage. Det har blivit fler telefonintervjuer och intervjuer över länk vilket påverkat bildkvaliteten och rörlig bild. Möjligheten att kunna delta digitalt på dialogmötet kan ha bidragit till det höga deltagandet. Informationsträffen som uppföljningsmyndigheterna ordnade under våren blev med anledning av pandemin digital och den lades sedan upp på minoritet.se för att bli tillgänglig för fler.

Samiskt språkcentrum

Anslagsmedel

Enligt anslaget 7:1, ap 14, disponerar Sametinget 6 000 000 kronor till finansiering av samiskt språkcentrum. Myndigheten ska i årsredovisningen för år 2021 redovisa hur medlen har använts.

Insatser för användning av de samiska språken

Den pågående pandemin har fortsatt begränsat språkcentrums verksamhet under stora delar av året. Begränsningar av fysiska aktiviteter och arrangemang har gett anledning till fortsatt utveckling av digitala mötesplatser för den samiska allmänheten. Arbetet har även inriktats mot utarbetande av skriftligt språkmateriale. I lägesrapport 2021 om situationen för de samiska språken redovisas resultatet av det samlade språkarbetet.

Sametingets webbplats, Facebook samt rapporter och föredrag används för att sprida information och synliggörande av de samiska språken. Genom språkcentrums arrangemang som till exempel förskolekonferens, digitala språkkvällar, seminarier och ortnamnskvällar skapas mötesplatser där de samiska språken är norm. Modersmålstalare och andraspråkstalare, språkarbetare och studerande kan mötas, inspirera och stärka varandra över generationsgränserna. Även under detta år har fler digitala mötesplatser skapats vilket medfört att de geografiska avstånden i Sápmi som annars utgör ett hinder för många att delta i aktiviteter delvis har undanröjts. Den äldre målgruppen har däremot varit mindre representerad än tidigare i denna mötesform. Under året har de digitala arrangemangen kompletterats med digital tolkning vilket stimulerat deltagarna till ökad användning av de samiska språken.

För barn och ungdomar innebär insatserna som språkpaketet Giellaskurppo, förskolematerialet Jågløe och digitala språkverktyg stimulans och inspiration till ökad språkinläring. Under 2021 avslutades mentorprogrammet i samarbete med Sáminuorra. Enligt utvärderingen anser deltagarna att de haft en positiv språk-utveckling och att deras språkfärdigheter ökat. Under året har språkcentrum inlett ett nytt sydsamiskt mentorprogram i samarbete med Östersunds kommun för lärlingar med förståelse och muntliga språkfärdigheter från hemmiljö och/eller förkunskaper som motsvarar genomförda sydsamiska studier.

För tredje året i rad har Sametingen i Sverige, Norge och Finland uppmärksammat en gemensam språkvecka. Samarbetet initierades under FN:s internationella år för urfolksspråk, IYIL 2019. Årets språkvecka uppmärksammades under vecka 43 med en mängd aktiviteter, de flesta digitalt. Målet med språkveckan är synliggöra de samiska språken i Sápmi. Nytt för i år var att språkcentrum anlidade en extern projektledare och utökade språkinsatserna och inslagen under veckan. Information om arrangemangen publicerades på den gemensamma webbplatsen giellavahku.org och på Sametingets webbplats och sociala medier.

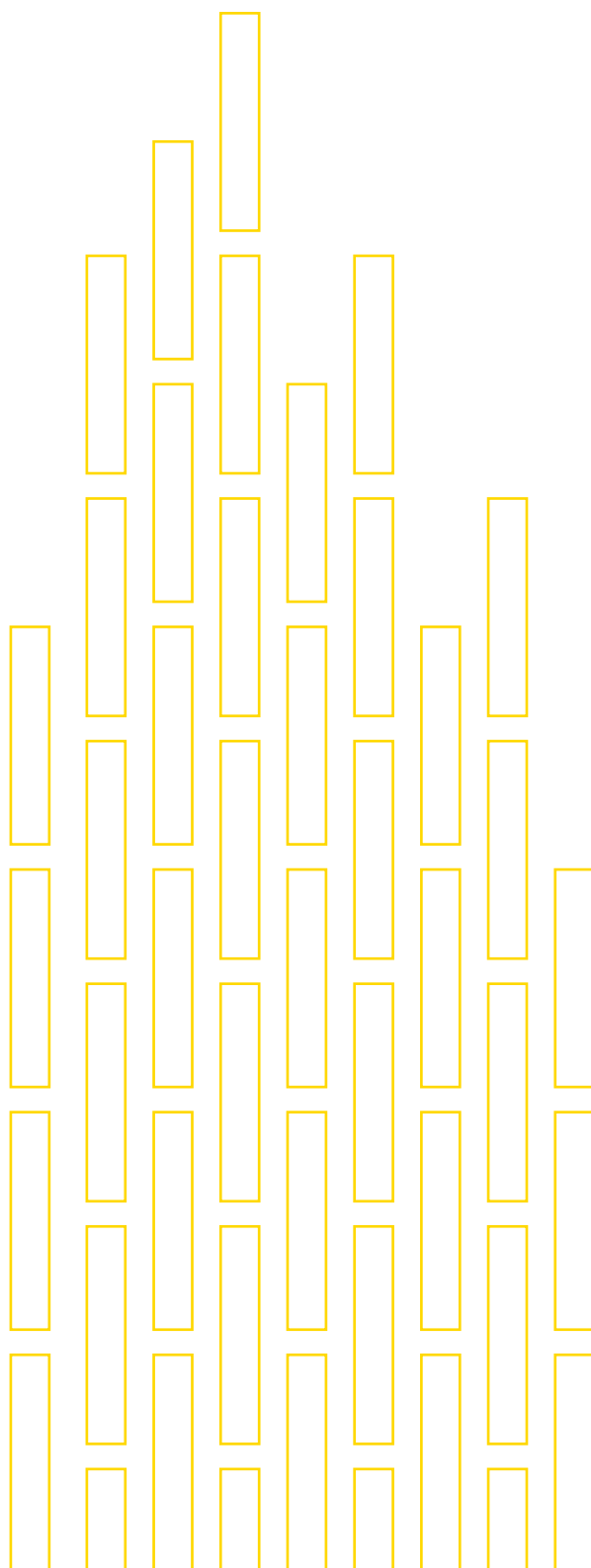
Bedömningar och förslag

- Att anslaget motsvarande minst 2022 års anslag till uppföljningens verksamhet säkerhetsställs för år 2023.
- Anslaget för att stärka och utveckla samers möjlighet till samråd och dialog har höjts med 570 000 kronor för år 2022 men höjningen motsvarar inte de äskande som Sametinget redogjort i budgetunderlag 2023–2025. Den reviderade minoritetslagen från 2019 ställer högre krav på förvaltningsmyndigheter vad gäller samråd vilket kommer att medföra ökade kostnader för samernas medverkan.
- För att samer ska få rätt att prata samiska och en rätt till jämlik hälso- och sjukvård som övriga behöver minoritetslagstiftningen utvidgas så att den även omfattar sjuk- och hälsovården.
- Att Sametinget får utökade resurser så att kommuner inom förvaltningsområdet för samiska kan ansöka om tilläggsanslag från myndigheten för merkostnader som uppstår vid användningen av flera samiska språk. Se Sametingets budgetunderlag 2023–2025.
- Att urfolket samerna tillförsäkras statsbidrag motsvarande det som nationella minoriteter erhåller enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag till nationella

minoriteter. Sametingets uppfattning är att organisationer som företräder samerna ska ha resurser motsvarande de nationella minoriteternas riksorganisationer för att på ett jämlikt sätt bli delaktiga och få likvärdigt inflytande i samhället som de nationella minoriteterna. Denna uppfattning delas även av regeringen i skrivelse 2017/18:282, Nystart för en stärkt minoritetspolitik. Flera internationella granskningsorgan har uppmanat Sverige att vidta åtgärder för att säkerställa att det samiska folket och Sametinget kan delta effektivt i beslutsprocesser inom frågeområden som berör samerna.

- Att regeringen ger statliga myndigheter vars beslut berör samiskt kulturarv, markanvändning och övergripande frågor som rör rovdjursförvaltning, särskilda uppdrag att redovisa respektive myndighets insatser utifrån minoritetspolitiken och tillämpning av minoritetslagen. Exempel på sådana statliga myndigheter är länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Skogsstyrelsen, Energimyndigheten, Bergsstaten, Naturvårdsverket har en skyldighet att informera och främja samers möjlighet att behålla och utveckla sin kultur och näringar. Dessa myndigheter ska även ge samer möjlighet till inflytande innan myndigheten tar beslut som berör dem. Även Polismyndigheten och Försvarsmakten fattar beslut som påverkar samernas rätt att behålla sin kultur.
- Att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder för att minska okunskap, orättvisor och rasistiska påhopp mot samer. I rapporten *Kartläggning av rasismen mot samer i Sverige* från 2018 finns tio förslag för att minska okunskap, orättvisor och rasistiska påhopp.
- Att anslaget till webbplatsen minoritet.se minst i samma utsträckning motsvarar 2022 års anslag.
- Att resurser för en utökning av samisk språkcentrumsverksamhet inom hela svenska sidan av Sápmi tillförsäkras enligt den utvecklingsplan som kommunicerats.

Myndigheters uppdrag och insatser

Myndigheters uppdrag och insatser

Folkhälsomyndigheten, Forum för levande historia, Institutet för språk och folkminnen, Kulturrådet, Kungliga biblioteket, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Skolinspektionen, Skolverket, Socialstyrelsen, Svenska filminstitut och Universitet- och högskolerådet har under året haft uppdrag utifrån minoritetspolitikens mål.

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket har inte haft några uppdrag men har genomfört vissa insatser, i enlighet med minoritetslagen.

I detta kapitel ges en förkortad version av respektive myndigheters redovisningar.

Folkhälsomyndigheten (FHM)

FHM har haft i uppdrag att genomföra insatser för att implementera minoritetslagen inom sitt verksamhetsområde. Arbetet ska utgå från det minoritetspolitiska målet och dess tre delområden. Myndigheten ska också utveckla långsiktiga former för att kontinuerligt följa de nationella minoriteternas situation inom sitt ansvarsområde. Vidare ska FHM tillsammans med Socialstyrelsen vidareutveckla samarbetet myndigheterna emellan.

Myndigheten bjuder in till samråd med företrädare för de nationella minoriteterna vid två tillfällen per år. Under 2021 genomfördes samråden digitalt och pandemin utgjorde en stående punkt. Myndigheten har också, i samverkan med Socialstyrelsen, genomfört tre dialogmöten med kommuner i förvaltningsområdena i syfte att få en bild av deras behov av samverkan med myndigheterna.

FHM och Socialstyrelsen har ett pågående pilotprojekt i samverkan med Svenska Tornedalingars Riksförbund (STR-T). I projektet har en hälsoenkät arbetats fram rörande hälsa och livsvillkor för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Under året distribuerades enkäten till målgrupperna och fokusgruppsintervjuer genomfördes.

Myndighetens nationella folkhälsoenkät *Hälsa på lika villkor* har sedan 2020 en fråga om svarande person identifierar sig som en nationell minoritet och i sådana fall vilken. Sammanställningen av årets enkät är under bearbetning.

FHM har initierat ett nytt samverkansuppdrag med Umeå universitet i syfte att få en samlad beskrivning av olika hälsoutfall och faktorer som kan påverka hälsan bland samer. Projektet pågår fram till och med 2022.

Forum för levande historia

Forum för levande historia har i uppdrag att erbjuda fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism och intolerans riktad till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper.

Myndigheten har under året anordnat olika fortbildningar i området rasism och tagit fram och tillgängliggjort undervisningsmaterial i ämnet. Bland annat har arbetet

med att revidera ett av de äldre klassrumsmaterialen som handlar om rasbiologi och arvshygien, *(O)mänskligt*, påbörjats. Det nya materialet kommer att utökas med delar som rör statens behandling av nationella minoriteter under den aktuella tidsperioden. Materialet ska återlanseras under 2022.

Under året har myndigheten arrangerat fem seminarier; *Antiziganism i historien och idag*, *Rasism mot samer i historien och idag*, *Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige*, *Hur ska vi förstå antisemitism i Sverige idag* och *Vad är historisk rättvisa*. Myndigheten har också gett ut tre rapporter; *Antisemitism i Sverige*, *Erfarenheter av rasism i kontakt med svenska myndigheter och andra offentliga verksamheter* samt *Minoritet i historien*. Den sista tar upp allmänhetens uppfattning om sina kunskaper om de nationella minoriteternas historia och inställningen till historisk rättvisa.

Myndigheten har sedan 2019 drivit pilotprojektet *Dembra* som står för ”demokratisk beredskap mot antisemitism, rasism och odemokratiska attityder”. *Dembra* är ett processtöd och kompetensutveckling för lärare, skollära och annan personal i skolan.

Institutet för språk och folkminnen (Isof)

Isof har haft i uppdrag att redovisa hur medel från anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter har använts. Anslaget omfattar språkvårdande verksamhet för de nationella minoritetsspråken (anslag 6) och revitaliseringsinsatser av språken (anslag 16).

Inom ramen för den språkvårdande verksamheten har myndigheten bland annat använt medel till referensgrupps- och termgruppsmöten, arbete med romska skrivregler, arrangerande av modersmålslärardagar i jiddisch, meänkieli och romska, framtagning av högstadieläromedel om de nationella minoritetsspråken samt arbete med digitalisering av ordlistor. Under året tilldelades myndigheten ytterligare medel som användes till att förstärka språkvården för jiddisch, genomföra revitaliseringsbidragen sedan 2010 och påbörja en kartläggning av situationen för minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska.

Isof har utifrån anslaget revitaliseringsinsatser av minoritetsspråken delat ut medel vid två tillfällen. Vid den ordinarie utlysningen i januari fördelades 3 550 000 kronor till 38 projekt. Antalet ansökningar var lägre än föregående år, vilket uppges bero på att coronapandemin har tvingat ett stort antal föreningar att skjuta upp redan påbörjade projekt. I juni tillfördes ytterligare medel om 1 800 000 kronor med fokus på framtagning av pedagogiska material och 16 projekt beviljades bidrag.

Myndigheten har fått in redovisningar från 39 projekt under året. Många som beviljats medel under 2019, 2020 och 2021 har begärt förlängning av projekttiden på grund av coronapandemin. Trots pandemins effekter ser Isof att projekten har varit framgångsrika och att statsbidraget har stärkt de nationella minoritetsspråken och därigenom minoritetsspråkanvändarna, speciellt med fokus på barn och unga.

Kungliga biblioteket (KB)

KB har under året haft i uppdrag att genomföra en satsning på de nationella minoriteternas bibliotek som resursbibliotek för respektive språkgrupp och för landets kommuner.

Under året har KB skapat strukturer för att stödja resursbibliotekens verksamhets-etablering. Inom satsningen har fyra bibliotek namngivits; Finlandsinstitutets bibliotek (finska), Judiska biblioteket (jiddisch), Nordkalottbiblioteket (meänkieli) samt Samernas bibliotek (samiska) genom Sametinget. KB utreder också möjligheten att skapa ett romernas bibliotek och biblioteksverksamhet för det nationella minoritetsspråket romani chib.

I uppdraget ingår också att lansera den digitala bibliotekstjänsten *Bläddra*. Böcker på romani chib och samiska finns i läsappen och arbete är påbörjat med att lägga till meänkieli.

KB har under året tillsammans med Kulturrådet, Svenska Filminstitutet och Isof genomfört samråd med nationella minoriteter. Ett konkret resultat av samråden är en ny rådgivande grupp bestående av alla fem nationella minoriteter som ska arbeta närmare KB:s verksamhet och vara en konstruktion utanför de formella samråden.

Kulturrådet

Kulturrådet ska enligt instruktionen verka för det samiska folkets och övriga nationella minoriteters kultur i såväl kultursamverkansmodellen som i övrig bidragsgivning och verksamhet.

Myndigheten gör bedömningen att de har verkat för en konstnärligt värdefull utveckling vad gäller verksamheter som rör det samiska folket och övriga nationella minoriteter samt att myndighetens insatser har bidragit till att uppnå målet med regeringens strategi för romsk inkludering.

Kulturrådet fördelar riktade verksamhets- och projektbidrag till nationella minoriteters organisationer och aktörer. Under året tilldelades merparten av bidraget som verksamhetsstöd till åtta verksamheter som bedömdes vara av nationell kulturpolitisk betydelse.

Inom övriga bidragsformer finns verksamheter som helt eller delvis arbetar främjande med samiska folkets och nationella minoriteters kultur. Sammantaget beviljade myndigheten bidrag till 78 ansökningar där någon nationell minoritet eller minoritetsspråk nämns. Myndigheten noterar att antalet bidragsansökningar återgått till samma nivå som före uppgången våren 2020, vilket förmodas bero på att pandemin lett till att vissa typer av projekt och arrangemang inte varit genomförbara.

Kulturrådet fördelar också produktionsstöd till kulturtidskrifter. Under året beviljades sju tidskrifter som riktar sig till nationella minoriteter stöd för första gången.

Kulturrådet konstaterar att de medel som finns att fördela inte är tillräckliga för att möta behovet. Myndigheten gör bedömningen att om målet för minoritetspolitiken och romsk inkludering ska förverkligas så behöver mer resurser avsättas, dels för bidragsgivning på området, dels för det främjande arbetet.

Under hösten genomförde Kulturrådet, tillsammans med Svenska Filminstitutet, Isof och KB, samråd med de nationella minoriteterna. Kulturrådet deltog under året även i samråd med Sametinget. Till detta möte bjöds ett antal regioner in för att fortsätta diskussionerna om den samiska kulturella infrastrukturen och dess förutsättningar.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

MUCF har haft i uppdrag att genomföra insatser som bidrar till att förbättra förutsättningarna för engagemang och inflytande för unga från de nationella minoriteterna. Myndigheten har även haft i uppdrag att ta fram och sprida vägledande material för hur förvaltningsmyndigheter kan främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem.

Inom ramen för uppdraget om förbättrade förutsättningar för ungas engagemang och inflytande har myndigheten anordnat samråd med nationella minoriteters ungdomsförbund och tillsatt en arbetsgrupp med unga representanter från de fem minoriteterna. För att tillgodose de olika minoriteternas olika önskemål och behov har myndigheten bland annat genomfört en styrelseutbildning för ungdomsförbundens styrelser. MUCF har även haft digitala ungdomsträffar för nationella minoriteter i syfte att skapa inspiration och engagemang. För att ge de nationella minoriteterna en plattform för inflytande och påverkansarbete gentemot de som har makt att driva fram förändringar har myndigheten planerat för att anordna möten mellan unga och makthavare. MUCF konstaterar att det krävs en långsiktighet i arbetet för att kunna följa upp effekterna av insatserna och utveckla arbetet vidare.

MUCF har tagit fram ett digitalt vägledande material för hur förvaltningsmyndigheter kan främja barns och ungas möjligheter till inflytande i frågor som berör dem. I detta arbete har myndigheten samverkat med kommuner, regioner och statliga myndigheter. Kunskap har samlats in för hur strukturer för samråd och inflytande ser ut i dagsläget, vad som fungerar bra och vad som behöver utvecklas. Myndigheten har även anordnat samråd med de nationella minoriteternas ungdomsförbund och unga från de nationella minoriteterna för att fånga deras åsikter om vad som är viktigt för myndigheterna att tänka på när de samråder med unga från de nationella minoriteterna. MUCF anser att uppdraget bör få fortsatt finansiering, eftersom kunskap om och strukturer för samråd och inflytande för unga från de nationella minoriteterna fortfarande är bristfälliga inom många kommuner, regioner och statliga myndigheter. När förvaltningsmyndigheter börjar använda materialet bör myndigheten kunna följa upp, justera och uppdatera det.

Skolinspektionen

Skolinspektionen har haft i uppdrag att vidta åtgärder för att främja frågor som rör nationella minoriteter och minoritetsspråk utifrån minoritetslagen. Myndigheten ska följa upp, analysera och redovisa sina insatser utifrån minoritetspolitikens mål och dess tre delområden.

Skolinspektionen uppger att coronapandemin kraftigt har begränsat myndighetens tillsyn, och antalet beslut är därför betydligt färre. Under året har de inte haft något tillsynsärende som rört nationella minoritetsspråk.

Myndigheten har sedan hösten 2021 ett nytt tillvägagångssätt för att ta emot och utreda uppgifter om upplevda missförhållanden i förskolor och skolor. I första hand

ska sådana uppgifter lämnas till berörd förskola, skola eller skolhuvudman. Under året har fyra ärenden inkommit som gäller erbjudande av modersmål och nationella minoriteter. Ärendena rör finska, nordsamiska och sydsamiska.

Från juni 2021 gäller nya bestämmelser som innebär att huvudmän ska anmäla till Skolinspektionen vid beslut om att utföra och/eller använda fjärrundervisning. I året inkom drygt 30 anmälningar från sex olika huvudmän rörande meänkieli, finska, nordsamiska, sydsamiska, lulesamiska och umesamiska. De flesta anmälningar avsåg användande av fjärrundervisning i grundskolor.

Myndigheten har under året, tillsammans med andra utbildningsmyndigheter, deltagit i samråd med företrädare för de nationella minoriteterna.

Skolverket

Skolverket har enligt instruktionen ett samlat ansvar för frågor om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken. Myndigheten ska bidra till att uppnå den nationella minoritetspolitikens mål genom att ge nationella minoriteter möjlighet att ta del av sina rättigheter inom skolväsendet.

I syfte att öka tillgången till behöriga lärare i samiska erbjuder Skolverket sedan hösten 2018 en utbildning bestående av fyra högskolekurser om 7,5 poäng. Tolv personer deltog under 2021 vilket är betydligt färre än förra årets 37 deltagare. Enligt Skolverket beror minskningen till stor del på att vårens utbildning bestod av ett uppsamlingsheat där tidigare deltagare som inte avslutat alla moment fick möjlighet att göra det.

Skolverket har under året, tillsammans med andra utbildningsmyndigheter, arrangerat samråd med minoritetsorganisationer. På samråden togs bland annat arbetet med revideringar av ämnesplaner på gymnasiet upp och synpunkter inhämtades på förslag till skrivningar.

Under året tog Skolverket fram kommentarmaterial till de reviderade kursplanerna i modersmål som nationellt minoritetsspråk och i samiska för grundskolan och grundsärskolan. Myndigheten översatte ”Termer för matematikundervisning” till de flesta nationella minoritetsspråken och en webbsida togs fram som samlar material för att identifiera, bemöta och undervisa om antisemitism. Tillsammans med Isof arrangerades två kompetensutvecklingsdagar för modersmållärare i romani chib, meänkieli och jiddisch.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har haft i uppdrag att genomföra insatser för att implementera minoritetslagen inom sitt verksamhetsområde. Arbetet ska utgå från det minoritetspolitiska målet och dess delområden, med särskilt fokus på diskriminering och utsatthet. Myndigheten ska även utveckla långsiktiga former för att kontinuerligt följa de nationella minoriteternas situation inom myndighetens ansvarsområde. Vidare ska Socialstyrelsen samverka med organisationer som företräder nationella minoriteter och med kommuner som ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråken samt tillsammans med FHM vidareutveckla samarbetet myndigheterna emellan.

Under året har Socialstyrelsen skapat ett tema för nationella minoriteter på Kunskapsguiden.se. På webbplatsen samlar myndigheten kunskapsstödjande produkter för kommuner och regioner.

Myndigheten deltog i Länsstyrelsen Stockholms kampanj *Jag är rom*, vars syfte var att stödja romska barn och unga. Vidare har kompetenshöjande insatser i form av föreläsningar och workshops på temat nationella minoriteter och diskriminering erbjudits samtliga verksamheter på myndigheten.

Under våren genomförde myndigheten, i samarbete med Judiska Centralrådet och Judiska hemmet i Stockholm, ett seminarium för interna och externa målgrupper om äldre judars särskilda behov och rättigheter inom äldreomsorgen.

Socialstyrelsen har genomfört samråd med Judiska centralrådet angående föreskrifter om omskärrelser av pojkar. Samråd har också skett med Svenska Tornedalingarnas Riksförbund (STR-T), inom det pilotprojekt som Socialstyrelsen och FHM genomför tillsammans med STR-T. Pilotprojektet handlar bland annat om att ta fram en enkät för målgruppen om deras upplevelser av hälsa och bemötande. I övrigt har Socialstyrelsen genomfört samråd inom den referensgrupp som myndigheten skapat med företrädare för samtliga nationella minoriteter.

I samverkan med FHM har Socialstyrelsen även genomfört tre digitala dialogmöten med kommuner i förvaltningsområdena i syfte att få en bild av deras behov av samverkan med myndigheterna. Myndigheten har även medverkat i konferenser och myndighetsnätverk under året.

Socialstyrelsen har under året skickat ut två enkäter; en om äldreomsorgen för nationella minoriteter och en om social barn- och ungdomsvård för nationella minoriteter. Enkätresultaten presenteras i redovisningen till Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget. En mer ingående analys kommer att sammanställas och presenteras vid ett senare tillfälle.

Förutom ovan enkäter kommer Socialstyrelsen att undersöka på vilket sätt myndigheten kan följa upp situationen för minoriteterna inom områdena beroendevård, primärvård, stöd till våldsutsatta och munhälsa och tandvård. Uppföljningen avser att undersöka i vilken utsträckning de nationella minoriteternas särskilda rättigheter och behov påverkar rutiner och arbetssätt samt eventuella hinder som finns för att implementera minoritetslagen i verksamheterna. Socialstyrelsens mål är att skapa en långsiktigt genomförbar och kontinuerlig uppföljning.

Svenska Filminstitutet

Som ett led i Filminstitutets uppdrag att tillgängliggöra film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken fördelas stöd till filmverksamhet och visning och spridning av film. Under året beviljades stöd på sammanlagt 843 000 kronor till tio projekt, exempelvis för filmkurser där meänkieli lyfts, filmvisning och samtal på Internationella Romadagen och språkstärkande arbete med VR-teknik. Inom ramen för Filminstitutets produktionsstöd till svensk film beviljades även stöd till tre projekt på samiska och ett på jiddisch. Institutet har deltagit på olika konferenser för att sprida kunskap om stöden.

Under året lanserade Filminstitutet sin satsning *GLÖD*, vilken innehåller tio korta dokumentära filmer med dialog på de nationella minoritetsspråken. Filmerna kan bokas till biografier i hela landet.

Filminstitutet har under året haft samråd med nationella minoritetsorganisationer, enskilt kring filmens möjligheter, och tillsammans med andra kulturmyndigheter med liknande uppdrag.

Universitets- och högskolerådet (UHR)

UHR har haft i uppdrag att följa upp, analysera och redovisa interna och externa insatser utifrån minoritetspolitikens mål.

Myndigheten har under året publicerat aktuell statistik om ansökningar och antagningar till högskoleutbildningar med koppling till nationella minoriteters språk och kulturer. Statistiken visar att finska/finsk kultur, samiska/samisk kultur och jiddisch/judaistik tillsammans står för mer än 90 procent av de nationella minoritetsutbildningarna på universitet och högskolor. Inom romani/romsk kultur och meänkieli finns enstaka kurser och enbart utbildningar på grundnivå.

UHR har på olika sätt informerat om möjligheterna att studera nationella minoritetsspråk och kulturer. Ett arbete har också påbörjats med att förbättra informationen om nationella minoritetsutbildningar på studera.nu.

Den globala skolan, som är en del av UHR, erbjuder fortbildning i lärande för hållbar utveckling för personal inom förskola, grundskola och gymnasium samt för lärarstudenter. Under året arrangerades ett seminarium för lärarstudenter där bland annat samernas situation belystes.

UHR deltar årligen i samråd med företrädare för de nationella minoriteterna. Under 2021 deltog myndigheten i två samråd tillsammans med andra utbildningsmyndigheter och nationella minoritetsorganisationer. Ämnen som återkommer i samråden är bristen på lärare i nationella minoritetsspråk och brist på vård- och omsorgspersonal med kunskaper i nationella minoritetsspråk. UHR deltog även i samråd med MUCF kring deras uppdrag att ta fram en vägledning för samråd med barn och unga från de nationella minoriteterna.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har ett regeringsuppdrag om romsk inkludering som sträcker sig till 2023 och återspeglar årligen senast 1 mars. Myndigheten uppger att de arbetar med minoritetsfrågorna utifrån att de är en förvaltningsmyndighet och har samråd med nationella minoriteter.

Försäkringskassan

Försäkringskassan uppger i sin årsredovisning att de har genomfört kunskaps- och medvetandehöjande åtgärder för chefer och medarbetare för att motverka diskriminering och utsatthet av de nationella minoriteterna. Åtgärderna rymms inom Försäkringskassans arbete med den statliga värdegrunden och mänskliga rättigheter. På grund av pandemin har endast ett digitalt samråd med tornedalingar genomförts.

Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten har sedan 2015 haft regelbundna samråd med de nationella minoriteterna, tillsammans med Skatteverket. Under pandemin har enskilda samråd genomförts digitalt med sverigefinnar, tornedalingar och romer.

Informationen om nationella minoriteter och minoritetsspråk på Pensionsmyndighetens intranät har uppdaterats. Samtliga chefer med ansvar för områden med direktkontakt med kunder har informerats om nationella minoriteters rätt till service och bemötande på minoritetsspråk och de informationsfilmer som tagits fram om detta tillsammans med Skatteverket och Arbetsförmedlingen. Översättningar planeras för delar av den myndighetsgemensamma webbplatsen *Efterlevandeguiden till nationella minoritetsspråk*.

Skatteverket

Skatteverket uppger i sin årsredovisning att de genomfört digitala samråd med sverigefinnar, tornedalingar och romer.

Bilagor

Bilaga 1: Metod och kunskapsunderlag

Tabell 2: Tabeller

Tabell 3: Redovisning av statsbidrag till kommuner och regioner

Tabell 4: Enkät till kommuner och regioner

Tabell 5: Enkät till länsstyrelser

Bilaga 1 – Metod och kunskapsunderlag

Uppföljningsrapporten bygger på resultat med utgångspunkt i enkäter och redovisningar från kommuner, regioner och länsstyrelser.

Övriga kunskapsunderlag är Länsstyrelsen och Sametingets samråd med företrädare för nationella minoriteters organisationer och samer, fortlöpande kontakter med förvaltningsmyndigheter och enskilda representanter för nationella minoritetsgrupper.

Länsstyrelsen och Sametinget har även tagit del av myndigheters redovisningar av de minoritetspolitiska uppdragen. Myndigheternas redovisningar rapporteras i årsredovisningar eller i särskild ordning enligt uppdrag. Några redovisar även egna initiativ utifrån minoritetslagens bestämmelser.

Enligt regleringsbrev för 2021 ska samtliga länsstyrelser redovisa hur minoritetslagen har tillämpats inom myndigheternas ansvarsområde utifrån minoritetspolitikens mål. Uppdraget ska redovisas till Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget, med kopia till regeringen (Kulturdepartementet). Samtliga länsstyrelser har redovisat uppdraget via en enkät.

Enkäterna till kommuner, regioner och länsstyrelser innehåller generella frågor som berör minoritetspolitikens delområden; diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet. I enkäterna ingår också frågor om mål och riktlinjer. Frågorna har dokumenterats i ett webbaserat enkätverktyg. Enkäterna sändes till samtliga 290 kommuner, 21 regioner och 21 länsstyrelser, se bilaga 4 och 5.

Referensgrupp och Sametingets språknämnd

Riksorganisationer, ungdomsförbund och kvinnoorganisationer som företräder de nationella minoriteterna var inbjudna till en referensgrupp. Tretton organisationer och Sametingets språknämnd har följt arbetet och lämnat värdefulla synpunkter och inspel till uppföljningsrapporten.

Svarsfrekvens

Enkäter sändes till samtliga 290 kommuner, 21 regioner och 21 länsstyrelser. Svar inkom från 177 kommuner och 20 regioner vilket ger en svarsfrekvens på 61 respektive 95 procent⁹. Bland de kommuner och regioner som under 2021 ingick i förvaltningsområde för ett eller flera minoritetsspråk var svarsfrekvensen 89 respektive 93 procent. Årets sammanlagda svarsfrekvens från kommuner och regioner är 63 procent. Se tabell nästa sida.

Metodologiska styrkor och svagheter

Den främsta styrkan med enkätutskick är att det ger möjlighet att över tid mäta såväl utfall som effekter av minoritetspolitiken. Svagheten är de generella problem som finns vid stora enkäter med svårigheter att kvalitetsgranska indata. Därför är det viktigt att bedömningar och analyser inte enbart förlitar sig på kvantitativdata.

⁹ Det finns ingen särskild föreskrift som kräver uppgiftsplikt av kommuner och regioner.

Till detta kommer att det inte är självklart att till synes jämförbar statistik har samma statistiska tillförlitlighet. Exempelvis har de flesta kommuner och regioner inom förvaltningsområdena svarat på enkäten och samtliga länsstyrelser, vilket ger goda möjligheter att beskriva verksamheten där. För de kommuner som inte ingår i förvaltningsområdena ger enkäten mindre möjlighet att dra generella slutsatser eftersom svarsfrekvensen för dessa är lägre.

Synpunkter som referensgruppen och den samiska språknämnden har gett uttryck för har bidragit till att kvalitetssäkra resultaten.

Organisation	Totalt	Antal svar	Svarsfrekvens
Kommuner	290	177	61%
Regioner	21	20	95%
Kommuner i förvaltningsområde (1)	84	75	89%
Varav kommuner i förvaltningsområde för finska	66	61 (2)	92%
Varav kommuner i förvaltningsområde för meänkieli	9	9	100%
Varav kommuner i förvaltningsområde för samiska	25	21 (3)	84%
Regioner i förvaltningsområde (4)	15	14	93%
Varav regioner i förvaltningsområde för finska	14	13 (5)	93%
Varav regioner i förvaltningsområde för meänkieli	3	3	100%
Varav regioner i förvaltningsområde för samiska	6	6	100%
Länsstyrelser	21	21	100%
Varav Länsstyrelser i förvaltningsområde	15	15	100%
Varav Länsstyrelser ej i förvaltningsområde	6	6	100%
Kommuner ej i förvaltningsområde	206	102	49%
Regioner ej i förvaltningsområde	6	6	100%

Fotnoter

- (1) Fem kommuner ingår i alla tre förvaltningsområden och sex ingår i två förvaltningsområden.
- (2) Borlänge, Finspång, Mariestad, Sundbyberg och Upplands Väsby besvarade inte enkäten.
- (3) Arvidsjaur, Krokoms, Malå och Vindelns besvarade inte enkäten.
- (4) Tre regioner ingår i alla tre förvaltningsområden och två ingår i två förvaltningsområden.
- (5) Västra Götalandsregionen besvarade inte enkäten.

Bilaga 2 – Tabeller

Kommuner och regioner

MÅL OCH RIKTLINJER

Tabell 1: Kommuner och regioner har mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	194	75	99	14	6
Ja	112 (58)	59 (79)	43 (43)	8 (57)	2
Nej	74 (38)	16 (21)	49 (50)	5 (36)	4
Vet ej	8 (4)	0 (0)	7 (7)	1 (7)	0

Tabell 2: Kommuner och regioner har omfattat samtliga fem nationella minoriteter i målen och riktlinjerna för sitt minoritetspolitiska arbete. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	111	58	43	8	2
Ja	93 (84)	42 (72)	42 (98)	7 (88)	2
Nej	18 (16)	16 (28)	1 (2)	1 (12)	0

Tabell 3: Kommuner och regioner har gett berörd/berörda nationella minoriteter möjlighet till inflytande i arbetet med mål och riktlinjer. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	111	59	42	8	2
Ja	74 (67)	53 (90)	15 (36)	6 (75)	0
Nej	37 (33)	6 (10)	27 (64)	2 (25)	2

Tabell 4: Former för kommuners och regioners minoritetspolitiska mål och riktlinjer. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	112	59	43	8	2
Integrerat i ordinarie styrdokument (t.ex. verksamhetsplaner eller strategiska planer)	33 (29)	17 (29)	10 (23)	4 (50)	2
Integrerat i andra styrdokument (t.ex. handlingsplaner eller riktlinjer om mänskliga rättigheter, demokratifrågor eller liknande)	21 (19)	7 (12)	8 (19)	5 (63)	1
Framtagna i separata handlingsplaner/ styrdokument	91 (81)	52 (88)	32 (74)	7 (88)	0
Annat	11 (10)	7 (12)	3 (7)	0 (0)	1

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 5: Verksamhetsområden som omfattas av kommuners och regioners mål och riktlinjer. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	112	59	43	8	2
Kultur och språk	108 (96)	59 (100)	39 (91)	8 (100)	2
Förskola	93 (83)	59 (100)	33 (77)	0 (0)	1
Skola	96 (86)	55 (93)	39 (91)	1 (12)	1
Utbildningsverksamhet förutom förskola/skola	45 (40)	23 (39)	21 (49)	1 (12)	0
Äldreomsorg	96 (86)	59 (100)	37 (86)	0 (0)	0
Hälso- och sjukvård	38 (34)	15 (25)	15 (35)	8 (100)	0
Annat	27 (24)	13 (22)	9 (21)	5 (62)	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

DELOMRÅDE DISKRIMINERING OCH UTSATTHET

Tabell 6: Kommuner och regioner har genomfört utbildningar eller liknande insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter hos förtroendevalda och/eller tjänstepersoner på ledningsnivå. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	195	75	100	14	6
Ja, för förtroendevalda	34 (17)	24 (32)	3 (3)	6 (43)	1
Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå	58 (30)	44 (59)	7 (7)	6 (43)	1
Nej	125 (64)	29 (39)	86 (86)	6 (43)	4
Vet ej	8 (4)	1 (1)	6 (6)	1 (7)	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 7: Kommuner och regioner har genomfört utbildningar eller liknande insatser för att förebygga diskriminering av nationella minoriteter hos tjänstepersoner på ledningsnivå och/eller övrig personal. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	195	75	100	14	6
Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå	21 (11)	14 (19)	3 (3)	4 (29)	0
Ja, för övrig personal	28 (14)	16 (21)	3 (3)	6 (43)	3
Nej	136 (70)	43 (57)	84 (84)	6 (43)	3
Vet ej	24 (12)	11 (15)	12 (12)	1 (7)	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 8: Kommuner och regioner har genomfört andra insatser för att motverka diskriminering av nationella minoriteter. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	195	75	100	14	6
Ja	63 (32)	28 (37)	24 (24)	8 (57)	3
Nej	98 (50)	35 (47)	56 (56)	4 (29)	3
Vet ej	34 (17)	12 (16)	20 (20)	2 (14)	0

DELOMRÅDE INFLYTANDE OCH DELAKTIGHET

Tabell 9: Kommuner och regioner har gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	194	75	99	14	6
Strukturerade samråd	85 (44)	66 (88)	8 (8)	11 (79)	0
Referensgrupper	47 (24)	39 (52)	1 (1)	6 (43)	1
Remissinstanser	41 (21)	30 (40)	5 (5)	5 (36)	1
Direktkontakt med politiker/ tjänstepersoner i allmänna och/eller specifika frågor	99 (51)	67 (89)	21 (21)	9 (64)	2
Genom representation i råd för äldre frågor	45 (23)	39 (52)	5 (5)	1 (7)	0
Genom representation i ungdomsråd	13 (7)	9 (12)	2 (2)	2 (14)	0
Annat	32 (16)	21 (28)	5 (5)	4 (29)	2

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 10: Nationella minoriteter som har omfattats av formerna för inflytande. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	113	73	26	12	2
Judar	37 (33)	15 (20)	16 (61)	6 (50)	0
Romer	50 (44)	22 (30)	17 (65)	9 (75)	2
Samer	57 (50)	29 (40)	19 (73)	9 (75)	0
Sverigeфинnar	95 (84)	60 (82)	23 (88)	11 (92)	1
Tornedalingar	40 (35)	17 (23)	16 (61)	7 (58)	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 11: Verksamhetsområden där nationella minoriteters inflytande har påverkat beslut eller inriktning. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	117	73	29	12	3
Kultur och språk	81 (69)	67 (92)	4 (14)	10 (83)	0
Förskola	48 (41)	46 (63)	2 (7)	0 (0)	
Skola	39 (33)	37 (51)	2 (7)	0 (0)	0
Utbildningsverksamhet förutom förskola/skola	20 (17)	17 (23)	2 (7)	1 (8)	0
Äldreomsorg	55 (47)	54 (74)	1 (3)	0 (0)	0
Hälso- och sjukvård	14 (12)	7 (10)	0 (0)	7 (58)	0
Annat	12 (10)	6 (8)	2 (7)	3 (25)	1

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 12: Status på kommuners och regioners samråd med nationella minoriteter. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	83	66	6	11	0
Samråden har beslutsmandat	22 (26)	20 (30)	0 (0)	2 (18)	0
Samråden är rådgivande	78 (94)	64 (97)	3 (50)	11 (100)	0
Samråden är öppna för alla organisationer/individer som vill delta	57 (69)	42 (64)	5 (83)	10 (91)	0
Vi bestämmer vilka organisationer/individer som får delta i samråd	14 (17)	14 (21)	0 (0)	0 (0)	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 13: Nationella minoritetsdeltagare har fått ersättning (t.ex. arvode, reseersättning) för sin medverkan i samråd. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	82	66	5	11	0
Ja	35 (43)	30 (45)	0 (0)	5 (45)	0
Nej	44 (54)	35 (53)	3 (60)	6 (55)	0
Vet ej	3 (3)	1 (2)	2 (40)	0 (0)	0

DELOMRÅDE SPRÅK OCH KULTURELL IDENTITET

Tabell 14: Olika sätt som kommuner och regioner arbetat på för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	193	75	98	14	6
Modersmål i förskola	97 (50)	61 (81)	36 (37)	0 (0)	0
Modersmål i förskoleklass	91 (47)	51 (68)	40 (41)	0 (0)	0
Modersmålsundervisning i grundskolan och motsvarande skolformer	134 (69)	70 (93)	62 (63)	0 (0)	2
Modersmålsundervisning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	83 (43)	43 (57)	38 (39)	0 (0)	2
Tvåspråkig undervisning inom skolan	18 (9)	9 (12)	9 (9)	0 (0)	0
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia på nationella minoritetsspråk på bibliotek	167 (86)	75 (100)	76 (77)	11 (79)	5

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia om nationella minoriteter på bibliotek	154 (80)	72 (96)	67 (68)	11 (79)	4
Kulturella aktiviteter exempelvis teater, film, dans, utställningar	115 (60)	74 (99)	26 (26)	13 (93)	2
Språkpaket/språkrevitalisering	66 (34)	49 (65)	5 (5)	11 (79)	1
Kulturplan	70 (36)	36 (48)	17 (17)	12 (86)	5
Medel/verksamhetsbidrag	83 (43)	57 (76)	13 (13)	11 (79)	2
Information på nationella minoritetsspråk exempelvis på webbplats, på skyltar, i broschyrer	114 (59)	75 (100)	23 (23)	13 (93)	3
Annat	24 (12)	13 (17)	7 (7)	3 (21)	1

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 15: Nationella minoritetsspråk som omfattats av kommuners och regioners språk- och kulturinsatser. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	162	75	69	14	4
Finska	140 (86)	63 (84)	60 (87)	13 (93)	4
Jiddisch	69 (43)	16 (21)	40 (58)	10 (71)	3
Meänkieli	79 (49)	28 (37)	39 (56)	9 (64)	3
Romani chib	91 (56)	25 (33)	51 (74)	11 (79)	4
Samiska	93 (57)	34 (45)	45 (65)	11 (79)	3

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 16: Olika sätt som kommuner och regioner har informerat de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	191	75	96	14	6
På webbplats	145 (76)	73 (97)	57 (59)	13 (93)	2
I sociala medier	67 (35)	53 (71)	6 (6)	8 (57)	0
I lokaltidningar	43 (22)	39 (52)	2 (2)	2 (14)	0
På seminarier/möten	64 (33)	54 (72)	3 (3)	7 (50)	0
I broschyrer	74 (39)	56 (75)	10 (10)	5 (36)	3
Information till föräldrar inom förskolan	92 (48)	62 (83)	29 (30)	1 (7)	0
Information till elever och föräldrar inom skolan	95 (50)	55 (73)	39 (41)	0 (0)	1
Information angående äldreomsorg	77 (40)	63 (84)	14 (15)	0 (0)	0

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Information inom ramen för biståndshandläggning	65 (34)	52 (69)	12 (12)	0 (0)	1
Annat	16 (8)	11 (15)	3 (3)	0 (0)	2

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 17: Kommuner och regioner har gett information på de nationella minoritetsspråken. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner i FO	Kommuner ej i FO	Regioner i FO	Regioner ej i FO
Antal svar på frågan	157	75	66	13	3
Finska	97 (62)	61 (81)	22 (33)	11 (85)	3
Jiddisch	25 (16)	7 (9)	10 (15)	5 (38)	3
Meänkieli	32 (20)	15 (20)	9 (14)	5 (38)	3
Romani chib	36 (23)	11 (15)	17 (26)	5 (38)	3
Samiska	41 (26)	23 (31)	9 (14)	6 (46)	3
Svenska	136 (87)	60 (80)	63 (95)	10 (77)	3

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

ARBETE MED STRATEGIN FÖR ROMSK INKLUDERING

Tabell 18: Kommuner och regioner har arbetat utifrån strategin för romsk inkludering. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner	Regioner
Antal svar på frågan	192	172	20
Ja	23 (12)	22 (13)	1 (5)
Nej	127 (66)	111 (64)	16 (80)
Vet ej	42 (22)	39 (23)	3 (15)

Tabell 19: Kommuner och regioner har genomfört samråd med romska organisationer/individer om arbetet för romsk inkludering. Antal och andel i parentes.

Svar	Samtliga kommuner och regioner	Kommuner	Regioner
Antal svar på frågan	23	22	1
Ja	14 (61)	14 (64)	0 (0)
Nej	8 (35)	7 (32)	1 (100)
Vet ej	1 (4)	1 (4)	0 (0)

Länsstyrelserna

MÅL OCH RIKTLINJER

Tabell 20: Länsstyrelser har handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument för arbetet med nationella minoriteters rättigheter. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	6	4	2
Nej	13	10	3
Vet ej	2	1	1

Tabell 21: Länsstyrelser har omfattat samtliga fem nationella minoriteter i sina handlingsplaner, riktlinjer eller motsvarande styrdokument. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	6	4	2
Ja	6	4	2
Nej	0	0	0

DELOMRÅDE DISKRIMINERING OCH UTSATTHET

Tabell 22: Länsstyrelser har genomfört utbildningar eller liknande insatser för att öka personalens kunskap om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå	6	4	2
Ja, för andra anställda	11	7	4
Nej	9	7	2
Vet ej	0	0	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 23: Länsstyrelser har genomfört utbildningar om mänskliga rättigheter och/eller diskrimineringslagen som även inkluderar nationella minoriteter. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå	9	6	3
Ja, för andra anställda	15	10	5
Nej	3	2	1
Vet ej	1	1	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 24: Länsstyrelser har genomfört andra interna och/eller externa insatser för att motverka utsatthet och diskriminering av nationella minoriteter. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	16	11	5
Nej	4	3	
Vet ej	1	1	0

DELOMRÅDE INFLYTANDE OCH DELAKTIGHET

Tabell 25: Länsstyrelser har identifierat vilka delar av verksamheten som är relevant för nationella minoriteter att ha inflytande över. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	10	9	1
Nej	9	6	3
Vet ej	2	0	2

Tabell 26: Länsstyrelser har gett nationella minoriteter möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Strukturerade samråd	11	10	1
Referensgrupper	4	4	0
Fokusgrupper	3	3	0
Remissinstanser	3	3	0
Annat	7	5	2

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 27: Nationella minoriteter har omfattats av formerna för inflytande. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	14	11	3
Judar	4	4	0
Romer	8	6	2
Samer	8	8	0
Sverigefinnar	11	8	3
Tornedalingar	5	5	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 28: Länsstyrelser har arbetat för att främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Formerna för inflytande och samråd med barn och unga har anpassats	5	3	2
Möten med barn och unga har genomförts	3	2	1
Annat	4	4	0

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

DELOMRÅDE SPRÅK OCH KULTURELL IDENTITET

Tabell 29: Olika sätt som länsstyrelser har arbetat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Kulturella aktiviteter exempelvis teater, film, dans, utställningar	5	4	1
Flaggning på minoriteternas högtidsdagar/minnesdagar	18	14	4
Översättning av skyltar	6	6	0
Samverkan/initiativtagare i språk- och/eller kulturprojekt	12	9	3
Annat	11	8	3

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 30: Nationella minoritetsspråk som omfattats av länsstyrelserns språk- och kulturinsatser. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	17	13	4
Finska	15	11	4
Jiddisch	10		3
Meänkieli	11	8	3
Romani chib	12	8	4
Samiska	1	10	3

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 31: Länsstyrelser har genomfört insatser för att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	10	8	2
Nej	10	7	3
Vet ej	1	0	1

Tabell 32: Länsstyrelser har informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
På den externa webben	21	15	6
På seminarier/möten	13	9	4
I broschyrer	6	4	2
Annat	6	3	3

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 33: Länsstyrelser har gett information på de nationella minoritetsspråken. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Finska	17	12	5
Jiddisch	14	9	5
Meänkieli	16	11	5
Romani chib	14	9	5
Samiska	16	11	5
Svenska	20	14	6

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Tabell 34: Enskilda kan använda finska, meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med länsstyrelser. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Ja	6	3	3
Ja, men endast det/de språk som myndigheten ingår i förvaltningsområde för	8	8	0
Nej	5	3	2
Vet ej	2	1	1

Tabell 35: Länsstyrelser arbetar aktivt för att det ska finnas kompetens i finska, meänkieli och samiska på myndigheten. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Genom kartläggning/inventering av personalens språkkompetens	8	6	2
Genom att kunskap i minoritetsspråken finns med som merit i anställningsannonser	4	3	1
Genom att erbjuda kompetensutveckling i minoritetsspråken	1	1	0
Annat	4	2	2

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

ÖVRIGA INSATSER

Tabell 36: Länsstyrelser har arbetat för att det minoritetspolitiska målet ska få genomslag i länet. Antal.

Svar	Samtliga länsstyrelser	Länsstyrelser i FO	Länsstyrelser ej i FO
Antal svar på frågan	21	15	6
Samverkan med länets aktörer i utåtriktade arrangemang och projekt	12	8	4
Länskonferenser	7	5	2
Andra informationsinsatser	10	7	3
På annat sätt	10	8	2
Inga länsövergripande insatser	2	1	1

Flervalsfråga, dvs. respondenter har kunnat välja flera svarsalternativ.

Bilaga 3 – Redovisning av statsbidrag till kommuner och regioner

STATSBIDRAG 2021 – Kommuner

Kommun/stad	Disponibelt statsbidrag 2021	Förbrukning av 2021 års disponibla statsbidrag	Förbrukning av 2021 års disponibla statsbidrag (procent)	Resterande medel av 2021 års disponibla statsbidrag	Förskola A	Äldreomsorg B	Inflytande, delaktighet och samråd C	Språk- och kultur D	Samordning E	Ärendehandläggning F	Övergripande information G	Övrigt H	Totalt förbrukat A - H
Arieplög	660 000	659 000	100%	1 000	178 668	25 050	0	346 457	105 025	0	3 800	0	659 000
Arvidsjaur	660 000	660 000	100%	0	23 713	45 571	17 111	34 365	531 182	0	1 738	6 320	660 000
Berg	660 000	660 000	100%	0	81 000	29 212	19 188	17 254	446 167	30 545	26 634	10 000	660 000
Borlänge	990 000	990 000	100%	0	105 294	1 996	6 812	90 352	777 067	8 479	0	0	990 000
Borås	1 980 000	1 980 000	100%	0	116 323	102 321	1 750	523 752	1 181 569	0	54 285	0	1 980 000
Botkyrka	1 320 000	859 996	65%	460 004	0	69 000	0	222 668	0	218 760	217 568	132 000	859 996
Degerfors	660 000	660 000	100%	0	0	30 749	1 586	48 098	564 989	0	14 578	0	660 000
Dorotea	700 564	618 623	88%	81 941	68 470	32 553	29 876	160 308	233 948	11 180	82 289	0	618 623
Enköping	660 000	607 609	92%	52 391	92 077	45 194	43 218	36 106	359 473	0	31 541	0	607 609
Eskilstuna	1 980 000	1 469 675	74%	510 325	254 000	104 610	0	467 278	524 953	2 544	100 040	16 250	1 469 675
Fagersta	660 000	469 005	71%	190 995	0	4 455	1 898	56 229	294 657	0	111 129	637	469 005
Finspång	660 000	602 182	91%	57 818	1 084	92 635	10 709	115 274	310 165	0	72 315	0	602 182
Gällivare	1 160 000	908 284	78%	251 716	77 481	10 814	23 277	164 027	322 819	258 475	51 391	0	908 284
Gislaved	835 000	425 638	51%	409 362	0	0	3 669	57 549	250 902	8 062	105 456	0	425 638
Gävle	2 380 000	1 900 000	80%	480 000	0	710 000	0	460 000	420 000	0	192 489	117 511	1 900 000
Göteborg	3 400 000	1 721 000	51%	1 679 000	318 000	51 000	41 000	347 000	1 000	186 000	777 000	0	1 721 000
Hallstahammar	660 000	660 000	100%	0	14 300	106 000	9 400	73 200	400 600	0	56 500	0	660 000
Haninge	1 320 000	1 312 868	99%	7 132	0	0	14 094	162 366	683 914	0	451 374	1 120	1 312 868
Haparanda	1 160 000	1 160 000	100%	0	240 469	120 694	40 534	208 168	146 805	84 995	194 335	124 000	1 160 000
Hofors	660 000	660 000	100%	0	92 340	91 393	1 360	83 825	382 107	0	3 750	5 225	660 000
Huddinge	1 980 000	1 980 000	100%	0	31 024	504 202	5 400	225 781	510 535	67 400	614 411	21 729	1 980 482
Häbo	660 000	660 000	100%	0	13 938	9 014	3 864	153 228	427 883	3 000	37 073	12 000	660 000
Hällefors	660 000	660 000	100%	0	3 900	57 378	2 600	88 129	409 368	3 900	90 725	4 000	660 000
Järfälla	1 320 000	1 314 246	100%	5 754	324 109	229 458	32 729	130 903	416 027	33 785	147 235	0	1 314 246
Härjedalen	660 000	660 000	100%	0	65 939	7 637	0	11 563	508 060	30 000	36 801	0	660 000
Jokkmokk	660 000	660 000	100%	0	0	38 000	8 900	193 000	309 200	15 900	95 000	0	660 000
Kalix	1 160 000	1 160 000	100%	0	60 429	14 729	20 370	290 376	609 836	0	164 260	0	1 160 000
Karlskoga	660 000	660 000	100%	0	10 377	55 843	1 797	42 026	375 692	0	174 265	0	660 000
Kiruna	1 160 000	1 160 000	100%	0	9 300	113 600	82 845	388 180	457 081	108 994	0	0	1 160 000
Kramfors	660 000	354 159	54%	305 841	936	0	1 400	50 531	250 000	0	34 615	16 677	354 159
Krokrom	843 335	700 018	83%	143 317	42 500	25 800	76 300	148 418	407 000	0	0	0	700 018
Köping	660 000	550 554	83%	109 446	15 649	113 246	2 394	24 107	326 558	0	68 600	0	550 554
Laxå	810 000	412 054	51%	397 946	129 148	1 070	6 685	24 758	199 325	3 250	47 818	0	412 054
Lindesberg	660 000	459 238	70%	200 762	0	4 565	0	28 151	413 347	0	13 175	0	459 238
Ludvika	660 000	454 930	69%	205 070	0	29 895	4 185	206 914	187 870	3 851	22 215	0	454 930
Luleå	1 490 000	1 279 635	86%	210 365	181 073	217 975	0	94 670	720 091	0	65 826	0	1 279 635
Lycksele	660 000	544 471	82%	115 529	95 488	13 394	15 641	90 624	277 632	0	35 692	16 000	544 471
Malmö	1 980 000	1 333 706	67%	646 294	318 367	625 000	21 586	286 133	82 620	0	0	0	1 333 706
Malå	660 000	439 565	67%	220 435	50 447	10 354	0	156 782	205 682	0	15 700	600	439 565
Mariestad	660 000	188 595	29%	471 405	100 000	34 008	25 500	29 087	0	0	0	0	188 595
Motala	660 000	494 115	75%	165 885	9 400	451	8 200	46 966	382 838	0	45 000	1 260	494 115
Norrköping	1 980 000	1 980 000	100%	0	300 000	550 000	12 100	265 900	757 000	15 000	80 000	0	1 980 000
Norrträle	990 000	990 000	100%	0	0	30 100	13 800	124 941	671 287	0	149 872	0	990 000

Kommun/stad	Disponibelt statsbidrag 2021	Förbrukning av 2021 års disponibla statsbidrag	Förbrukning av 2021 års disponibla statsbidrag (procent)	Resterande medel av 2021 års disponibla statsbidrag	Förskola A	Äldreomsorg B	Inflytande, delaktighet och samråd C	Språk- och kultur D	Samordning E	Ärendehandläggning F	Övergripande information G	Övrigt H	Totalt förbrukat A - H
Nykvärn	660 000	659 570	100%	430	115 000	43 255	10 200	28 556	404 600	0	57 959	0	659 570
Oxelösund	660 000	655 345	99%	4 655	32 150	60 375	2 750	25 870	322 500	184 200	27 500	0	655 345
Pajala	1 310 000	1 013 280	77%	296 720	36 722	54 281	5 800	211 667	602 322	9 522	37 366	55 600	1 013 280
Sandviken	960 000	417 262	43%	542 738	2 077	19 560	339	38 345	320 113	4 288	32 540	0	417 262
Sigtuna	793 000	511 108	64%	281 892	12 480	103 205	461	15 045	267 125	3 600	109 192	0	511 108
Skellefteå	990 000	990 000	100%	0	116 995	129 298	22 789	100 371	466 534	7 000	118 293	28 720	990 000
Skinnskatteberg	660 000	658 865	100%	1 135	5805	21 050	7 158	72 195	523 290	0	29 367	0	658 865
Skövde	990 000	990 000	100%	0	94 323	109 884	32 228	330 308	367 915	0	55 342	0	990 000
Smedjebacken	735 000	735 000	100%	0	0	279 150	28 537	70 324	223 080	0	86 970	46 939	735 000
Solna	1 320 000	1 245 344	94%	74 656	650 000	47 537	15 140	274 871	256 700	1 096	0	0	1 245 344
Sorsele	660 000	660 000	100%	0	78 191	78 212	0	79 378	317 825	14 499	31 077	60 818	660 000
Stockholm	3 140 000	3 140 000	100%	0	1 020 963	234 210	3 202	1 367 222	241 017	27 500	245 886	0	3 140 000
Storuman	660 000	601 420	91%	58 580	141 052	93 085	2 818	50 207	278 093	0	6 803	29 362	601 420
Strömsund	673 865	673 865	100%	0	34304	36 170	6 854	173 413	405 171	0	17 953	0	673 865
Sundbyberg	990 000	990 000	100%	0	34 000	162 770	3 722	222 537	557 971	0	1 500	7 500	990 000
Sundsvall	2 514 180	1 834 180	73%	680 000	58572	662 059	57 353	168 829	871 370	12 327	3 670	0	1 834 180
Surahammar	660 000	500 000	76%	160 000	5 359	6 836	3 645	27 360	422 900	3 900	0	30 000	500 000
Söderhamn	660 000	97 879	15%	562 121	0	0	22 475	39 050	0	0	36 351	3	97 879
Södertälje	1 320 000	1 310 071	99%	9 929	72 500	164 005	2 115	174 420	690 673	71 095	135 263	0	1 310 071
Tierp	660 000	660 000	100%	0	0	39 671	500	114 108	458 932	40 603	5 070	1 116	660 000
Trelleborg	660 000	635 710	96%	24 290	296 532	0	0	44 639	294 539	0	0	0	635 710
Trollhättan	990 000	823 503	83%	166 497	300 000	31 656	0	240 229	152 751	0	60 900	37 967	823 503
Trosa	660 000	607 412	92%	52 588	185 770	0	0	200 622	159 280	0	61 740	0	607 412
Uddevalla	990 000	990 000	100%	0	113 017	13 325	0	193 127	612 614	0	57 917	0	990 000
Umeå	2 480 000	2 443 900	99%	36 100	825 432	692 810	8 019	46 440	650 000	29 916	191 283	0	2 443 900
Upplands-Bro	660 000	660 000	100%	0	0	103 230	3 042	25 933	527 795	0	0	0	660 000
Upplands Väsby	660 000	660 000	100%	0	0	0	28 000	116 130	500 000	15 870	0	0	660 000
Uppsala	2 205 000	1 813 903	82%	391 097	174 168	219 794	5 336	873 737	278 593	0	27 075	235 200	1 813 903
Vilhelmina	660 000	660 000	100%	0	53 102	12 425	0	36 206	536 932	0	16 349	4 986	660 000
Vindeln	999 871	999 871	100%	0	338 810	0	10 438	253 086	296 721	100 816	0	0	999 871
Västerås	2 282 500	2 159 376	95%	123 124	815 700	90 000	0	209 076	1 016 000	0	28 600	0	2 159 376
Åre	795 000	322 499	41%	472 501	19 885	62 644	15 824	119 247	24 902	1 520	68 730	9 747	322 499
Åsele	660 000	660 000	100%	0	57 147	1 030	11 531	47 978	402 541	0	101 752	38 021	660 000
Ålvdalen	660 000	660 000	100%	0	7 800	7 800	46 000	50 700	442 600	7 500	96 800	800	660 000
Ålvkarleby	660 000	600 789	91%	59 211	45 000	38 126	650	75 840	393 908	0	47 265	0	600 789
Örebro	1 980 000	1 842 270	93%	137 730	489 849	94 674	310	474 265	764 272	0	18 900	0	1 842 270
Örnsköldsvik	1 490 000	1 490 000	100%	0	0	203 015	20 002	596 042	571 226	20 341	52 690	26 684	1 490 000
Östersund	1 009 160	998 616	99%	10 544	51 351	14 935	1 819	159 584	721 704	31 500	17 723	0	998 616
Österåker	660 000	615 000	93%	45 000	0	0	0	28 028	560 290	0	20 020	6 662	615 000
Östhammar	660 000	644 000	98%	16 000	7 500	5 500	5 000	103 000	448 000	0	75 000	0	644 000
Övertorneå	1 160 000	1 160 000	100%	0	231 180	361 124	16 690	331 257	110 982	50 000	51 155	7 612	1 160 000
SUMMA	89 456 475	77 869 204	87%	11 587 271	9 947 979	8 655 667	1 012 525	14 584 686	34 306 055	1 731 213	6 518 496	1 113 066	77 869 686
					13%	11%	1%	19%	44%	2%	8%	2%	

STATSBIDRAG 2021 – Regioner

Landsting/regioner	Diponibelt statsbidrag 2021	Förbrukning av 2021 års statsbidrag	Förbrukning av 2021 års statsbidrag (procent)	Resterande medel av 2021 års statsbidrag	Inflytande, delaktighet och samråd A	Språk- och kultur B	Samordning C	Ärende-handläggning D	Övergripande information E	Övrigt F"	Totalt förbrukat A - F
Region Dalarna	250 000	238 371	95%	11 629	2 234	4 000	199 256	1 381	31 500	0	238 371
Region Gävleborg	250 000	183 064	73%	66 936	1 000	154 382	0	5 062	22 620	0	183 064
Region Jämtland Härjedalen	250 000	250 000	100%	0	4 000	0	244 649	1 351	0	0	250 000
Region Jönköpings län	250 000	28 076	11%	221 924	0	0	2 196	5 880	20 000	0	28 076
Region Norrbotten	250 000	212 592	85%	37 408	4 996	151 703	0	0	55 893	0	212 592
Region Skåne	250 000	212 045	85%	37 955	146 085	740	39 220	0	26 000	0	212 045
Region Stockholm	250 000	250 000	100%	0	71 884	0	0	6 409	171 707	0	250 000
Region Sörmland	250 000	250 000	100%	0	0	0	169 359	2 000	78 641	0	250 000
Region Uppsala	420 000	76 566	18%	343 434	0	41 137	0	0	35 429	0	76 566
Region Västerbotten	250 000	246 600	99%	3 400	5 7182	110 620	0	0	78 798	0	246 600
Region Västernorrland	250 000	250 000	100%	0	0	0	237 290	400	12 310	0	250 000
Region Västmanland	250 000	217 579	87%	32 421	0	157 627	0	49 840	10 112	0	217 579
Region Örebro län	250 000	250 000	100%	0	0	7 500	205 868	3 668	32 964	0	250 000
Region Östergötland	250 000	250 000	100%	0	0	137 543	107 457	0	0	5 000	250 000
Västra Götalandsregionen	250 000	184 000	74%	66 000	90 000	8 000	20 000	33 000	33 000	0	184 000
SUMMA	3 920 000	3 098 893	79%	821 107	377 381	773 252	1 225 295	108 991	608 974	5 000	3 098 893
					12%	25%	40%	3%	20%		

Uppföljning av minoritetspolitikens utveckling 2021

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget har nationellt uppföljningsansvar för förvaltningsmyndigheters tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vi rapporterar minoritetspolitikens utveckling årligen till regeringen.

Med anledning av vårt uppföljningsarbete skickar vi nu denna enkät till samtliga kommuner och regioner. Vi är tacksamma för **svaret senast 7 november 2021**.

Länsstyrelsen och Sametinget har samrått med SKR kring enkätfrågorna enligt Samrådsförordning (1982:668). Det är frivilligt att besvara enkäten.

Observera att enkätsvaren är kommunens/regionens officiella svar och inte en tjänstepersons eller förvaltnings enskilda svar.

Information om enkäten

- Enkäten innehåller totalt 39 frågor. Det exakta antalet frågor som du kommer att besvara är dock beroende av vilka svarsalternativ du väljer.
- Dina svar sparas inte alltid automatiskt när du stänger ner enkäten. För säkerhets skull bör du därför spara dina svar genom att trycka på knappen "Spara och fortsätt senare" (finns efter varje fråga).
- Flera personer kan vara med och besvara enkäten. Via knappen "Spara och fortsätt senare" kan du spara enkäten i ett mail och därefter skicka vidare till nästa person.
- Det går tyvärr inte att skriva ut enkäten på papper innan du har skickat den. Enkäten i dess helhet (med samtliga frågor) finns bifogad som PDF i e-postmeddelandet men notera att det är den här webbaserade enkät som ska fyllas i och skickas in.
- Observera att det inte går att göra ändringar i enkäten efter att den är skickad! Dubbelkolla därför att du är helt klar med enkätsvaren innan du skickar den.
- När du är klar med enkäten klickar du på knappen "Skicka". Nu får du en sammanfattning av enkätsvaren som du kan spara digitalt som pdf.

Om du har frågor om enkäten är du välkommen att kontakta helena.cronsell@lansstyrelsen.se, 010-223 12 79 eller ellen.omma@sametinget.se, tel 0980-780 37

Enkätens disposition

Enkäten inleds med en allmän bakgrundsinformation för att sedan delas upp i områdena:

- Insatser för att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter
- Mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet
- Insatser för nationella minoriteters inflytande och delaktighet
- Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur
- Information om nationella minoriteters rättigheter
- Strategin för romsk inkludering 2012-2032
- Kommuners kartläggningsarbete (besvaras enbart av kommuner som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska)

Begrepp i enkäten

Nationella minoriteter

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer (även urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Detta innebär att individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande.

Erkännandet av Sveriges nationella minoriteter utgår från internationella konventioner och i grunden handlar det om mänskliga rättigheter. De nationella minoriteterna har funnits i det geografiska område som idag utgör Sverige sedan historisk tid, och har därmed samma rätt att behålla och utveckla sina språk och kulturer som majoritetsbefolkningen. Genom historien har de nationella minoriteterna i Sverige utsatts för olika former av diskriminering. Därför är erkännandet och de rättigheter som medföljer en viktig markering från samhällets sida att staten har ett ansvar för att skydda de nationella minoriteternas rättigheter.

Nationella minoritetsspråk

Det finns fem erkända nationella minoritetsspråk i Sverige; finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Samhället har ett särskilt ansvar för att dessa språk ska kunna fortleva, utvecklas och föras vidare till nästa generation.

Förvaltningsområden

Finska, meänkieli och samiska omfattas av s.k. förvaltningsområden. Inom dessa geografiska områden har de tre minoritetsspråken ett förstärkt skydd. Det förstärkta skyddet inom respektive förvaltningsområde innebär:

- att enskilda har rätt att använda språken vid myndighetskontakter
- att vårdnadshavare har rätt till förskola för sina barn på språken
- att äldre har rätt till service och omvårdnad inom ramen för äldreomsorgen på språken samt rätt att upprätthålla sin kulturella identitet

Kommuner och regioner som ingår i ett eller flera förvaltningsområden får riktade statsbidrag. Bidraget ska användas till merkostnader som uppkommer med anledning av enskildas rättigheter enligt minoritetslagen och åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska.

[Här hittar du mer information om förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska.](#)

Mer information finns på www.minoritet.se

Allmän bakgrundsinformation

1. Kommunens/regionens namn: *

2. Kommunen/regionen: *

- Ingår i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk
- Ingår inte i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk

3. Kommunen/regionen ingår i förvaltningsområde för:

- Finska
- Meänkieli
- Samiska

Insatser för att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter

Kommuner och regioner ska verka för att de nationella minoriteterna ges samma förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor som majoritetsbefolkningen. Diskriminering och utsatthet på grund av etnicitet eller tillhörighet till nationell minoritet ska motverkas.

4. Har kommunen/regionen under 2021 genomfört utbildningar eller liknande insatser för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter hos förtroendevalda och/eller tjänstepersoner på ledningsnivå?

- Ja, för förtroendevalda
- Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå
- Nej
- Vet ej

5. Har kommunen/regionen under 2021 genomfört utbildningar eller liknande insatser för att förebygga diskriminering av nationella minoriteter?

- Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå
- Ja, för övrig personal
- Nej
- Vet ej

6. Har kommunen/regionen under 2021 gjort några andra insatser för att motverka diskriminering av nationella minoriteter?

- Ja, beskriv vilka
- Nej
- Vet ej

7. Beskriv kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i kommunens/regionens arbete med att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter.

8. Beskriv kortfattat vad som varit de största utmaningarna i kommunens/regionens arbete med att förebygga och motverka diskriminering av nationella minoriteter.

Mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet

Kommuner och regioner är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Med minoritetspolitiskt arbete avses verksamhet som motiveras av de skyldigheter och det ansvar som kommuner och regioner har enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till.

9. Har kommunen/regionen mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

- Ja
- Nej, förklara varför
- Vet ej

10. Omfattas samtliga fem nationella minoriteter i målen och riktlinjerna för det minoritetspolitiska arbetet?

Ja

Nej, förklara varför

11. Har berörd/berörda nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i arbetet med mål och riktlinjer?

Ja

Nej, förklara varför

12. Kommunens/regionens mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet är:

Integrerat i ordinarie styrdokument (t.ex. verksamhetsplaner eller strategiska planer)

Integrerat i andra styrdokument (t.ex. handlingsplaner eller riktlinjer om mänskliga rättigheter, demokratifrågor eller liknande)

Framtagna i separata handlingsplaner/styrdokument

Annat

13. Vilka verksamhetsområden omfattas av mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

Kultur och språk

Förskola

Skola

Utbildningsverksamhet förutom förskola/skola

Äldreomsorg

Hälso- och sjukvård

Annat, nämligen

14. Beskriv kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i kommunens/regionens arbete med mål

och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

15. Beskriv kortfattat vad som varit de största utmaningarna i kommunens/regionens arbete med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

Insatser för nationella minoriteters inflytande och delaktighet

Kommuner och regioner ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till reellt inflytande i frågor som berör dem. Det ska främst ske genom strukturerade samråd men kan även ske genom andra former av inflytande.

16. Hur har nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande under 2021, i frågor som berör dem?

	Ja	Nej	Vet ej
Strukturerade samråd (dvs. det finns en plan för samrådet avseende syfte, formalia, deltagare, periodicitet och återkoppling)	☐	☐	☐
Referensgrupper	☐	☐	☐
Remissinstanser	☐	☐	☐
Direktkontakt med politiker/tjänstepersoner i allmänna och/eller specifika frågor	☐	☐	☐
Genom representation i råd för äldre frågor (eller motsvarande)	☐	☐	☐
Genom representation i ungdomsråd (eller motsvarande)	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet ej
Annat, ange <input type="text"/>	☐	☐	☐

17. Vilken/vilka nationella minoriteter har omfattats?

- Judar
- Romer
- Samer
- Sverigefinnar
- Tornedalingar

18. Har de nationella minoriteternas inflytande påverkat beslut eller inriktning inom något av följande verksamhetsområden under 2021?

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Kultur och språk	☐	☐	☐	☐
Förskola	☐	☐	☐	☐
Skola	☐	☐	☐	☐
Utbildningsverksamhet förutom förskola/skola	☐	☐	☐	☐
Äldreomsorg	☐	☐	☐	☐
Hälso- och sjukvård	☐	☐	☐	☐
Annat <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐

19. Beskriv statusen på de samråd som under 2021 förekommer med nationella minoriteter.

	Ja	Nej	Vet ej
Samråden har beslutsmandat	☐	☐	☐
Samråden är rådgivande	☐	☐	☐
Samråden är öppna för alla organisationer/individer som vill delta	☐	☐	☐

Ja

Nej

Vet ej

Vi bestämmer vilka organisationer/individer som får vara med i samråd

20. Har nationella minoritetsdeltagare fått ersättning (t.ex. arvode, reseersättning) för sin medverkan i samråd under 2021?

Ja

Nej

Vet ej

21. Beskriv kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i kommunens/regionens arbete med inflytande och samråd för nationella minoriteter.

22. Beskriv kortfattat vad som varit de största utmaningarna i kommunens/regionens arbete med inflytande och samråd för nationella minoriteter.

Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur

Kommuner och regioner har ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Ansvaret innebär även att främja nationella minoriteters möjligheter att tillägna sig, använda och utveckla sitt modersmål samt behålla och utveckla sin kultur.

23. Hur har kommunen/regionen under 2021 arbetat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?

	Ja	Nej	Vet ej	Ej aktuellt
Modersmål i förskolan	☐	☐	☐	☐
Modersmål i förskoleklass	☐	☐	☐	☐
Modersmålsundervisning i grundskolan och motsvarande skolformer	☐	☐	☐	☐
Modersmålsundervisning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	☐	☐	☐	☐
Tvåspråkig undervisning inom skolan	☐	☐	☐	☐
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia <u>på</u> nationella minoritetsspråk på bibliotek	☐	☐	☐	☐
Tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia som handlar <u>om</u> nationella minoriteter på bibliotek	☐	☐	☐	☐
Kulturella aktiviteter, exempelvis teater, film, dans, utställningar	☐	☐	☐	☐
Språkpaket/språkrevitalisering	☐	☐	☐	☐
Kulturplan	☐	☐	☐	☐
Medel/verksamhetsbidrag	☐	☐	☐	☐
Information på nationella minoritetsspråk, exempelvis på webbplats, på skyltar, i broschyrer	☐	☐	☐	☐
Annat, ange <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐

24. Vilket/vilka minoritetsspråk har omfattats?

- Finska
- Jiddisch
- Meänkieli
- Romani chib

Samiska

25. Beskriv kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i kommunens/regionens arbete med att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur.

26. Beskriv kortfattat vad som varit de största utmaningarna i kommunens/regionens arbete med att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur.

Information om nationella minoriteters rättigheter

Kommuner och regioner ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar, enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till.

27. Hur har kommunen/regionen under 2021 informerat de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar?

	Ja	Nej	Vet ej
På webbplats	☐	☐	☐
I sociala medier	☐	☐	☐
I lokaltidningar	☐	☐	☐
På seminarier/möten	☐	☐	☐
I broschyrer	☐	☐	☐
Information till föräldrar inom förskolan	☐	☐	☐

	Ja	Nej	Vet ej
Information till elever och föräldrar inom skolan	☐	☐	☐
Information angående äldreomsorg	☐	☐	☐
Information inom ramen för biståndshandläggning	☐	☐	☐
Annat, ange <input type="text"/>	☐	☐	☐

28. På vilket/vilka språk har informationen givits?

- Finska
- Jiddisch
- Meänkieli
- Romani chib
- Samiska
- Svenska

Strategin för romsk inkludering 2012-2032

Regeringen beslutade 2012 om en samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012-2032 (Skr. 2011/12:56). Länsstyrelsen i Stockholm har i uppdrag att samordna och följa upp insatser inom ramen för strategin. Strategin ska ses som en förlängning av minoritetspolitiken. Kommuner och regioner har en väsentlig roll i förverkligandet av mål och åtgärder inom flera av strategins verksamhetsområden såsom arbete, utbildning, bostad, hälsa, social omsorg och trygghet samt kultur och språk. Romers delaktighet och inflytande är centralt i genomförandet av strategin.

29. Arbetar kommunen/regionen utifrån strategin för romsk inkludering?

- Ja
- Nej, förklara varför
- Vet ej

30. Har kommunen/regionen genomfört samråd med några romska organisationer/enskilda om arbetet för romsk inkludering?

Ja

Nej, förklara varför

Vet ej

31. Beskriv kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i kommunens/regionens arbete utifrån strategin för romsk inkludering.

32. Beskriv kortfattat vad som varit de största utmaningarna i kommunens/regionens arbete utifrån strategin för romsk inkludering.

Följande enkätfrågor handlar om kartläggningsarbete och riktas enbart till kommuner som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska.

33. Är din organisation en kommun som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och/eller samiska?

Ja

Nej

Kommuners kartläggningsarbete

Utifrån förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk 8 § ska varje kommun som ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av språken. Utifrån 12 § ska kommuner redovisa hur kartläggningen enligt 8 § har genomförts.

34. Har kommunen kartlagt vilka behov som finns av service på det/de nationella minoritetsspråk som kommunen ingår i förvaltningsområde för?

- Ja
- Ja till viss del, förklara
- Nej, förklara varför

35. Inom vilket/vilka områden har kommunen en aktuell kartläggning?

	Aktuell kartläggning finns	Aktuell kartläggning saknas
Förskola på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Äldreomsorg på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Service på nationella minoritetsspråk i telefonväxel och reception	☐	☐
Ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk	☐	☐
Personal som talar nationella minoritetsspråk	☐	☐
Information till de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter	☐	☐

36. Om kommunen ingår i flera förvaltningsområden, beskriv eventuella skillnader mellan språken vad gäller kartläggningsarbetet

37. Är kommunens kartläggningsarbete kopplat till mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

- Ja
- Ja till viss del, förklara
- Nej, förklara varför

38. Har kommunens kartläggningsarbete genomförts i samråd med nationella minoriteter?

- Ja
- Ja till viss del, förklara
- Nej, förklara varför

39. Beskriv hur kommunens kartläggningsarbete har genomförts

Stort tack för din medverkan!

När du har svarat klart på alla frågor trycker du på skicka-knappen. Då stängs enkäten och det går inte längre att göra ändringar. När du har skickat enkäten får du en sammanfattning av svaren. Sammanfattningen går att spara ner som pdf och skriva ut.

Redovisning av uppdrag om nationella minoriteter 2021

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget har nationellt uppföljningsansvar för förvaltningsmyndigheters tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vi rapporterar minoritetspolitikens utveckling årligen till regeringen.

Enligt regleringsbrev för 2021 ska samtliga länsstyrelser redovisa hur minoritetslagen har tillämpats inom myndigheternas ansvarsområden. Uppdraget ska redovisas **senast den 12 november 2021** till Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget med kopia till regeringen (Kulturdepartementet). För er redovisning använder ni denna enkät.

Om ni har frågor kontakta helena.cronsell@lansstyrelsen.se, 010-223 12 79 eller ellen.omma@sametinget.se, 0980-780 37.

Information om enkäten

- Enkäten innehåller totalt 22 frågor. Antalet frågor som du kommer att besvara är dock beroende av vilka svarsalternativ du väljer.
- Dina svar sparas inte alltid automatiskt när du stänger ner enkäten. För säkerhets skull bör du därför spara dina svar genom att trycka på knappen "Spara och fortsätt senare" (finns efter varje fråga).
- Flera personer kan vara med och besvara enkäten. Via knappen "Spara och fortsätt senare" kan du spara enkäten i ett mail och därefter skicka vidare till nästa person.
- Det går tyvärr inte att skriva ut enkäten på papper innan du har skickat den. Enkäten i dess helhet (med samtliga frågor) finns bifogad som PDF i e-postmeddelandet, men notera att det är den här webbaserade enkäten som ska fyllas i och skickas in.
- Observera att det inte går att göra ändringar i enkäten efter att den är skickad! Dubbelkolla därför att du är helt klar med dina enkätsvar innan du skickar den.
- När du är klar med enkäten klickar du på knappen "Skicka". Nu får du en sammanfattning av enkätsvaren som du kan skriva ut och spara digitalt som pdf.
- Sammanfattningen skickar du till Kulturdepartementet (kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se). Den behöver inte skickas till Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget.

Några begrepp som förekommer i enkäten

Nationella minoriteter

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer, (även urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Detta innebär att individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande.

Erkännandet av Sveriges nationella minoriteter utgår från internationella konventioner och i grunden handlar det om mänskliga rättigheter. De nationella minoriteterna har funnits i det geografiska område som idag utgör Sverige sedan historisk tid, och har därmed samma rätt att behålla och utveckla sina språk och kulturer som majoritetsbefolkningen. Genom historien har de nationella minoriteterna i Sverige utsatts för olika former av diskriminering. Därför är erkännandet och de rättigheter som medföljer en

viktig markering från samhällets sida att staten har ett ansvar för att skydda de nationella minoriteternas rättigheter.

Nationella minoritetsspråk

Det finns fem erkända nationella minoritetsspråk i Sverige; finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Samhället har ett särskilt ansvar för att dessa språk ska kunna fortleva, utvecklas och föras vidare till nästa generation.

Förvaltningsområden

Finska, meänkieli och samiska omfattas av s.k. förvaltningsområden. Inom dessa geografiska områden har de tre minoritetsspråken ett förstärkt skydd. Det förstärkta skyddet inom respektive förvaltningsområde innebär bland annat att enskilda har rätt att använda språken vid myndighetskontakter.

[Karta över förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska.](#)

[Mer information finns på www.minoritet.se](http://www.minoritet.se)

Allmän bakgrundsinformation

1. Myndighetens namn *

2. Myndigheten *

- Ingår i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk
- Ingår inte i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk

3. Myndigheten ingår i förvaltningsområde för

- Finska
- Meänkieli
- Samiska

[Information och myndighetskontakter på minoritetsspråk](#)

Denna del av enkäten avser myndighetens insatser utifrån minoritetslagens 3, 8, 9 och 11 §§.

4. Hur har myndigheten informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar?

	Ja	Nej	Vet ej
På den externa webben	☐	☐	☐
På seminarier/möten	☐	☐	☐
I broschyrer	☐	☐	☐
Annat, ange <input type="text"/>	☐	☐	☐

5. På vilket/vilka språk har informationen givits?

- Finska
- Jiddisch
- Meänkieli
- Romani chib
- Samiska
- Svenska

6. Kan enskilda använda finska, meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med myndigheten?

- Ja
- Ja, men endast det/de språk som myndigheten ingår i förvaltningsområde för
- Nej, förklara varför
- Vet ej

7. Hur arbetar myndigheten aktivt för att det ska finnas kompetens i finska, meänkieli och samiska på myndigheten?

	Ja	Nej	Vet ej
Genom kartläggning/inventering av personalens språkkompetens	☐	☐	☐
Genom att kunskap i minoritetsspråken finns med som merit i anställningsannonser	☐	☐	☐
Genom att erbjuda kompetensutveckling i minoritetsspråken	☐	☐	☐
Annat, ange <input type="text"/>	☐	☐	☐

Insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur

Denna del av enkäten avser myndighetens insatser utifrån minoritetslagens 4 §.

8. Hur har myndigheten arbetat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?

	Ja	Nej	Vet ej
Kulturella aktiviteter, exempelvis teater, film, dans, utställningar	☐	☐	☐
Flaggning på minoriteternas högtidsdagar/minnesdagar	☐	☐	☐
Översättning av skyltar	☐	☐	☐
Samverkan/initiativtagare i språk- och/eller kulturprojekt	☐	☐	☐
Annat, ange <input type="text"/>	☐	☐	☐

9. Vilket/vilka minoritetsspråk har omfattats av språk- och kulturinsatserna?

- Finska
- Jiddisch
- Meänkieli
- Romani chib

Samiska

10. Har myndigheten genomfört några insatser för att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket?

- Ja, utveckla
- Nej
- Vet ej

Inflytande och delaktighet

Denna del av enkäten avser myndighetens insatser utifrån minoritetslagens 5 och 5a §§.

11. Har myndigheten identifierat vilka delar av verksamheten som är relevant för nationella minoriteter att ha inflytande över?

- Ja, ge exempel på verksamheter
- Nej
- Vet ej

12. Hur har nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem?

	Ja	Nej	Vet ej
Strukturerade samråd (dvs. det finns en plan för samrådet avseende syfte, formalia, deltagare, periodicitet och återkoppling)	☐	☐	☐
Referensgrupper	☐	☐	☐
Fokusgrupper	☐	☐	☐
Remissinstanser	☐	☐	☐
Annat, vänligen ange <input type="text"/>	☐	☐	☐

13. Vilken/vilka nationella minoriteter har omfattats?

- Judar
- Romer
- Samer
- Sverigefinnar
- Tornedalingar

14. Hur har myndigheten arbetat för att främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem?

	Ja	Nej	Vet ej
Formerna för inflytande och samråd med barn och unga har anpassats	☐	☐	☐
Möten med barn och unga har genomförts	☐	☐	☐
Annat, ange <input type="text"/>	☐	☐	☐

Övriga insatser

Denna del av enkäten avser myndighetens övriga insatser för det minoritetspolitiska uppdraget.

15. Hur arbetar myndigheten för att det minoritetspolitiska målet ska få genomslag i länet?

- Samverkan med länets aktörer i utåtriktade arrangemang och projekt
- Länskonferenser
- Andra informationsinsatser
- På annat sätt, ange
- Inga länsövergripande insatser

16. Har myndigheten genomfört utbildningar eller liknande insatser för att öka personalens kunskap om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar?

- Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå
- Ja, för andra anställda

Nej

Vet ej

17. Har myndigheten genomfört utbildningar om mänskliga rättigheter och/eller diskrimineringslagen som även inkluderar nationella minoriteter?

Ja, för tjänstepersoner på ledningsnivå

Ja, för andra anställda

Nej

Vet ej

18. Har myndigheten gjort några andra interna och/eller externa insatser för att motverka utsatthet och diskriminering av nationella minoriteter?

Ja, beskriv vilka

Nej

Vet ej

19. Har myndigheten handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument för arbetet med nationella minoriteters rättigheter?

Ja

Nej, beskriv varför

Vet ej

20. Omfattas samtliga fem nationella minoriteter av myndighetens handlingsplan, riktlinjer eller motsvarande styrdokument?

Ja

Nej, beskriv varför

21. Beskriv kortfattat vad som varit mest framgångsrikt i myndighetens minoritetspolitiska arbete under året

22. Beskriv gärna kortfattat vad som varit de största utmaningarna i myndighetens minoritetspolitiska arbete under året

Stort tack för din redovisning!

När du har svarat klart på alla enkätfrågor trycker du på skicka-knappen. Då stängs enkätlänken och det går inte längre att göra ändringar. När du har skickat enkäten får du en sammanfattning av svaren. Sammanfattningen kan du spara digitalt som pdf och skicka till Kulturdepartementet (kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se).

”

Minoritetspolitikens mål är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Länstyrelsen
Stockholm

LÄNSSTYRELSEN STOCKHOLM
Enheten för arbetsmarknads- och rättighetsfrågor
Box 22067, 104 22 STOCKHOLM
Tfn: 010-223 10 00
www.lansstyrelsen.se/stockholm
minoritet.stockholm@lansstyrelsen.se

SAMETINGET
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Tfn: 0980-780 30
www.minoritet.se
kansli@sametinget.se